

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN
VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI 2003-2015

ARVIOINNIN LOPPURAPORTTI

PETRI UUSIKYLÄ

30.10.2014

FRISKY & ANJOY

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	2
1. JOHDANTO.....	3
2. ARVIOINNIN VIITEKEHYS, ASETELMA JA MENETELMÄT	5
3. KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN TULOKSET JA VAIKUTTAVUUS.....	8
3.1 Yleistä.....	8
3.2 Ensimmäinen kausi (2003-2007): "Uudistuksia, idealismia ja johdonmukaisuutta"	8
3.2.1 Ensimmäisen kauden toiminta ja tuotokset	9
3.2.2 Ensimmäisen kauden tulokset ja vaikuttavuus	10
3.2.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta	12
3.3 Toinen kausi (2007-2011): "Myllerrystä, uusia instrumentteja ja vaikuttavuutta"	14
3.3.1 Toisen kauden toiminta ja tuotokset.....	14
3.3.2 Toisen kauden tulokset ja vaikuttavuus	15
3.3.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta	17
3.4 Kolmas kausi (2011-2015): "Uusi nousu ja johdonmukaisuus"	19
3.4.1 Kolmannen kauden toiminta ja tuotokset	19
3.4.2 Kolmannen kauden tulokset ja vaikuttavuus.....	20
3.4.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta	22
4. JÄSENTEN JA SIDOSRYHMIEN NÄKEMYKSET KPT:N TOIMINNASTA.....	25
4.1 Jäsenten ja sidosryhmien näkemys KPT:n toiminnan tehokkuudesta ja laadusta.....	25
4.2 Jäsenten ja sidosryhmien näkemys KPT:n toiminnan vaikuttavuudesta ja lisäarvosta	29
5. TULOSTEN JA VAIKUTUSTEN KESTÄVYYS.....	32
5.1 Strateginen ketteryys ja muutosherkkyys	32
5.2 Politiikkajohdonmukaisuuden edistäminen	35
6. TOIMIKUNNAN TULEVAISUUSVAIHTOEHDOT	39
6.1 Onko toimikunnalla tulevaisuutta?	39
6.2 Mitä muilta vastaavilta toimielimiltä voidaan oppia?	41
6.2.1 Kestävän kehityksen toimikunta	41
6.2.2 Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.....	43
6.2.3 Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)	44
6.3 Tulevaisuuden vaihtoehtoiset organisointimallit	45
7. KEHITTÄMISSUOSITUKSET	49
LÄHTEET.....	51
LIITTEET	52

TIIVISTELMÄ

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida Kehityspoliittisen toimikunnan (KPT) työn vaikuttavuutta suhteessa valtioneuvostoon (hallitus ja ministeriöt, erityisesti UM) ja sille mandaatissa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnissa painotetaan erityisesti sitä, miten KPT on edistänyt kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta. Arvioinnissa tarkastellaan myös, millainen merkitys KPT:lla on suhteessa jäsentahoihinsa sekä sidos- ja intressiryhmien keskustelun aktivoimiseen.

Arvioinnin pohjalta pyritään tuottamaan vaihtoehtoisia toimintamalleja KPT:lle ja esittämään suosituksia siitä, millainen toimikunta parhaiten palvelisi tehtävässään valtioneuvostoa (ml. ministeriöt) ja KPT:ssa edustettuna olevia sidosryhmiä. Päämäärä on, että mahdollinen uusi toimikunta parhaalla mahdollisella tavalla täyttäisi sille asetetut yhteiskunnalliset odotukset ja tavoitteet kompleksisessa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Arvioinnissa tarkastellaan erityisesti Kehityspoliittisen toimikunnan työn vaikuttavuutta ja relevanssia, toimikunnan työn tehokkuutta ja tuloksellisuutta sekä tulosten ja vaikutusten kestävyyttä. Arviointi kattaa toimikunnan kolme kautta 2003-2015. Keskeisinä arviointiaineistoina on käytetty laajaa asiakirja-aineistoa, toimikunnan nykyisten ja entisten jäsenten sekä asiantuntijoiden haastatteluita sekä sidosryhmille lähetettyä sähköistä kyselyä.

Arviointi osoitti, että Kehityspoliittinen toimikunta on osoittanut tarpeellisuutensa valtioneuvostotasoisena neuvoo-antavana elimenä, joka seuraa ja arvioi Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Sen keskeinen lisäarvo on ollut strategisten kehityspoliittisten kysymysten esille nostaminen ja tunnetuksi tekeminen eduskunnan, eri ministeriöiden keskuudessa sekä järjestöjen keskuudessa. Toimikunta ja sen sihteeristö ovat varsin pienillä resursseilla toimineet erittäin tehokkaasti ja laadukkaasti. Tästä on osoituksena paitsi aikaansaadut laadukkaat tuotokset myös jäsenten, asiantuntijoiden ja sidosryhmien myönteinen palaute. Toimikunnan nykyiset resurssit ja valittu toimintamalli eivät kuitenkaan riitä kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden kriittiseen ja systemaattiseen seurantaan eivätkä aktiiviseen yhteistyöhön alan kansainvälisten tutkimuslaitosten ja ajatushautomoiden kanssa.

Tulevaisuudessa vastaavaa elintä tarvitaan, mutta sen mandaatti ja toimintaedellytykset (ml. resurssit) on saatava paremmin kohtaamaan toisensa. Raportissa on esitetty joukko kehittämissuosituksia sekä vaihtoehtoisia tapoja uudelleen organisoida Kehityspoliittisen toimikunnan strategia ja työskentely.

1. JOHDANTO

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida Kehityspoliittisen toimikunnan (KPT) työn vaikuttavuutta suhteessa valtioneuvostoon (hallitus ja ministeriöt, erityisesti UM) ja sille mandaatissa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnissa painotetaan erityisesti sitä, miten KPT on edistänyt kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta. Arvioinnissa tarkastellaan myös, millainen merkitys KPT:lla on suhteessa jäsentahoihinsa sekä sidos- ja intressiryhmien keskustelun aktivoimiseen.

Arviointi kattaa ulkoasiainministeriön arviointisuositusten sekä OECD/DAC:n arviointikriteerien mukaisesti toimikunnan työn tuloksellisuuden (miten mandaatissa asetetut tavoitteet ovat toteutuneet), työn vaikuttavuuden ja relevanssin (mitä vaikutuksia toimikunnan työllä on ollut suhteessa valtioneuvostoon ja toimikunnan jäsentahoihin). Lisäksi kriteereihin kuuluvat toimikunnan työn tehokkuuden arviointi (so. miten toimikunnan jäsenten ja asiantuntijajäsenten roolit ovat toimineet, onko toimikunnan työ organisoitu parhaalla mahdollisella tavalla kustannustehokkuuden ja kestävien vaikutusten aikaansaamiseksi) ja lopuksi toimikunnan työn tulosten vaikutusten kestävyyttä.

Kehityspoliittisen toimikunnan työ on luonteeltaan verkostomaista vaikuttamistyötä. Sen vuoksi yllä mainittuja, ohjelma-arviointeihin tarkoitettuja, kriteereitä ei ole sovellettu mekanistisesti vaan näin osa-alueiden kohdalla on pyritty selvittämään toimikunnan työn ominaisuusluonnetta ja mielekkyyttä ja tätä kautta toiminnan synnyttämää lisäarvoa.

Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry teetti vuonna 2007 tutkimuksen järjestön omasta vaikuttamistyöstä (Eskola 2007). Teemahaastatteluihin perustuvassa tutkimuksessa todettiin, että vaikuttamistyön systemaattinen arviointi on haastava ellei jopa mahdoton tehtävä. Raportin laatija totesi, että

"Kegan kehityspoliittisen vaikuttamistyön linjauksessa asetetut tavoitteet ovat kaikki pitkän aikavälin meta-tavoitteita, joiden pohjalta vaikuttamistyön vaikuttavuutta oli vaikea haastattelututkimuksella arvioida. Selvityksen ongelmaksi osoittautuikin lyhyen ja keskipitkän tähtäimen vaikuttamistavoitteiden puuttuminen." (Eskola 2007, 4).

Lisäksi ongelmaksi koettiin se, että vaikuttamistyön arvioinnilta puuttuu usein ns. lähtötasomittaus (baseline), jolloin kaikki sidosryhmien kokemat vaikutukset ovat vähintäänkin relativistisia ja niitä on vaikea kiinnittää mihinkään konkreettiseen tavoitteeseen. Lisäksi poliittis-hallinnollinen päätöksenteko on aina monimutkainen ja -kerroksinen prosessi, jossa erilaisten linjausten poliittisten kantojen, kannanottojen, vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisriippuvaisuuksien muodostama kudelman muodostaa moniulotteisen strategisen päätöksentekoavaruuden, jota on myöhemmin mahdotonta palauttaa lineaarisiksi syy-seuraus -suhteiksi.

Tämän vuoksi tässä arvioinnissa edellä mainittuja kriteereitä pyritään täydentämään systeemi- ja

kompleksisuusteorioista (esim. Williams & Hummelbrunner 2009, Page 2011) johdetuilla työkaluilla (esim. käsitekartat, verkostanalyysi) ja tulkintakehikoilla.

Arviointi suoritetaan ajankohtana, jolloin kehityspolitiikan poliittisen ohjauksen ja hallinnollisen toimeenpanon rakenteisiin sekä prosesseihin kohdistuu suuria muospaineita. Hallituksen säästöohjelmilla on merkittäviä vaikutuksia kehitysyhteistyömäärärahojen riittävyteen, valtioneuvoston kanslian keskushallintohankkeessa pyritään kunnianhimoisesti muuttamaan ministeriöiden rakenteita ja ohjausjärjestelmiä ja politiikkajohdon mukaisuuden korostaminen tuo uusia toimijoita ja intressejä kehityspolitiikan muotoiluun. Samaan aikaan kansainvälisessä keskustelussa apukritiikki ja kehitysavun vaikuttavuuden lisääminen saavat monet OECD-maat pohtimaan uusien apuinstrumenttien käyttöönottoa ja avun tehostamista. Nämä "megatrendit" tai suuret muutostekijät eivät voi olla vaikuttamatta myös Kehityspoliittisen toimikunnan työskentelyyn nyt ja tulevaisuudessa.

Arvioinnin pohjalta pyritään tuottamaan vaihtoehtoisia toimintamalleja KPT:lle ja esittämään suosituksia siitä, millainen toimikunta parhaiten palvelisi tehtävässään valtioneuvostoa (ml. ministeriöt) ja KPT:ssa edustettuna olevia sidosryhmiä. Päämäärä on, että mahdollinen uusi toimikunta parhaalla mahdollisella tavalla täyttäisi sille asetetut yhteiskunnalliset odotukset ja tavoitteet kompleksisessa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa.

2. ARVIOINNIN VIITEKEHYS, ASETELMA JA MENETELMÄT

Arvioinnin tavoitteena on tarkastella KPT:n työn vaikuttavuutta suhteessa valtioneuvostoon (hallitus ja ministeriöt, erityisesti UM) sekä sille mandaatissa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnissa painotetaan erityisesti sitä, miten KPT on edistänyt kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta. Arvioinnissa tarkastellaan myös, millainen merkitys KPT:lla on suhteessa jäsentahoihinsa sekä sidos- ja intressiryhmien keskustelun aktivoimiseen.

Tällainen kompleksinen ja toimijaperusteinen arviointiasetelma edellyttää jossain määrin irtautumista perinteisestä ohjelma-arvioinnin paradigmasta, joka on hallinnut kehityspolitiikan tulosten ja vaikutusten arviointia viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan. Malli perustuu systeemiseen panos-aktiiviteetti-tuotos-tulos-vaikuttavuus -ketjuun, joka on niin Logical Framework -ajattelun kuin ulkoministeriön "virallisen" arviointiohjeiston taustalla. Viimeksi mainitussa normissa (UM 4/2011): todetaan, että "Evaluoinnit teetetään ulkoasiainministeriön ulkopuolisilla ja riippumattomilla konsulteilla ja/tai asiantuntijoilla. Evaluoinnit suoritetaan OECD/DAC:n ja EU:n hyväksymiä kehitysyhteistyön evaluoinnin kriteereitä ja laatustandardeja soveltaen."

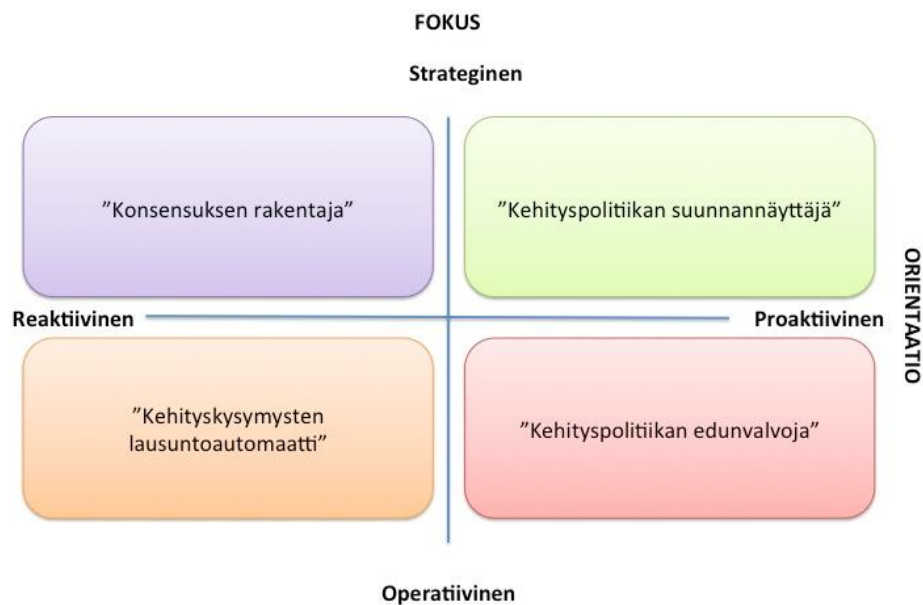
Seuraavaan taulukkoon on koottu UM:n arviointimanuaalin mukaisen ryhmittelyn perusteella laaditut arviointikysymykset (vrt. tarjouspyyntöasiakirja) sekä tarkentavat lisäkysymykset.

Taulukko 1. Arviointikriteerit ja -kysymykset

Arviointikriteerit	Erityiskysymykset
Toimikunnan työn vaikuttavuus ja relevanssi	<ul style="list-style-type: none"> • Millaisia tavoiteltuja vaikutuksia toimikunnan työllä on ollut (positiiviset tai negatiiviset)? • Ovatko havaitut vaikutukset suoria vai välillisiä • Millaisia mahdollisia ei-aiottuja vaikutuksia toiminnalla on ollut? • Onko vaikuttavuus muuttunut toimikunnan eri kausien aikana? • Onko toimikunnan mandaatti oikein asetettu? • Jos ei, niin miten sitä tulisi tarkistaa? •
Toimikunnan työn tuloksellisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Miten toimikunnalle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet sen työn kautta? • Kuinka politiikkajohdonmukaisuutta on käytännössä edistetty? • Kehityspolitiikan tila –raportin ja muiden julkaisuiden laatu ja hyödynnettävyys. •
Toimikunnan työn tehokkuus	<ul style="list-style-type: none"> • Miten onnistuneena toimikunnan jäsenten ja asiantuntijajäsenten panosta, kompetenssia, roolia ja toimintaa voidaan pitää? • Miten tehokkaasti toimikunnan työ on organisoitu? • Millaisia vaihtoehtoisia organisointi- ja työskentelytapoja voitaisi soveltaa? Näiden vahvuudet, heikkoudet ja toteutettavuus.
Toimikunnan työn tulosten ja vaikutusten kestävyys	<ul style="list-style-type: none"> • Toimikunnan tulosten ja vaikutusten kestävyys • Miten johdonmukaista ja kestävää toimikunnan työ on ollut yli kausien (2003-2014)? • Mitkä tekijät ovat vahvistaneet kestävyyttä tai olleet esteinä kestävien vaikutusten synnyttämiselle?
Muut kysymykset	<ul style="list-style-type: none"> • Kuinka toimikunnan työ on kohdistunut kehityspolitiikan päätöksenteon ja toimeenpanon eri vaiheisiin (agendan muotoutuminen, valmistelu, päätöksenteko,

	<p>toimeenpano).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millaisia epävirallisen vaikuttamisen (informaali) keinoja on käytetty? • Kuinka konsensuaalinen toimikunta on ollut linjauksissaan? Miten mahdolliset näkemyserot on kyetty sovittamaan? • Kuinka innovatiivisesti toimikunta on sosiaalista mediaa neuvonta- ja vaikuttamistyössään?
--	---

Edellä esitettyjä arviointikysymyksiä sovelletaan niin teemahaastattelukysymysten laadinnassa (ks. Liite 1. Teemahaastattelurunko) kuin sähköisessä kyselyssä (Liite 3.). Vaikka osa kysymyksistä liittyy Kehityspoliittisen toimikunnan työn tuloksiin ja vaikuttavuuteen tällä hetkellä ja aikaisempien kausien yhteydessä, pyritään näiden kokemusten kautta hahmottamaan sidosryhmien näkemyksiä toimikunnan tulevasta roolista ja toimintatavoista. Näin ollen arviointi pyrkii olemaan korostetun strategialähtöinen ja tulevaisuusorientoitunut ja siltä osin poikkeaa ns. standardievaluatation raportointimallista. Arvioitaessa Kehityspoliittisen toimikunnan nykyistä ja kahta edellistä kautta voidaan edellä esitetyt kysymykset pelkistää kahteen perusdimensioon ja niiden pohjalta syntyvään neljään toimintatyyppiin. Alla olevassa kuviossa on esitetty KPT:n toiminnalliset roolit yhtäältä sen perusteella kuinka strateginen vs. operatiivinen sen toimintaote on ja toisaalta kuinka reaktiivisesti tai proaktiivisesti toimikunta määrittää toimintaansa.

Kuvio 1. Kehityspoliittisen toimikunnan perusroolit 2003-2014.

Yllä esitetyssä kuviossa on hahmotettu neljä "arkkityypistä" perusroolia Kehityspoliittisen toimikunnan työskentelylle. Ideaalimalli erottaa toiminnan strategisen ulottuvuuden sekä modaliteetin tavassa määrittää linjauksia ja ulostuloja. Operatiivinen fokus yhdistyneenä reaktiiviseen toimintatapaan tekee toimikunnasta yksittäisiin asiakysymyksiin keskittyvän "lausuntoautomaatin", joka ottaa kantaa yksittäisiin asiakysymyksiin niiden ilmaantuessa yhteiskunnalliselle agendalle. Reaktiivinen ja samaan aikaan strateginen toimintatapa edustaa

parhaimmillaan konsensuksen rakentamista. Tässä roolissa KPT pyrkii sovittamaan yhteen erilaisia intressejä ja näkemyksiä sekä hahmottamaan oman konsensuaalisen kantansa kulloinkin keskustelussa oleviin kehityskysymyksiin. Operatiivinen suuntautuminen ja proaktiivinen (tai tulevaisuuteen orientoituva) lähestymistapa muistuttaa pitkälti edunvalvontaorganisaatioille tyypillistä vaikuttamistyötä. Strateginen ja proaktiivinen ote puolestaan parhaimmillaan merkitsisi uusien kehityspoliittisten linjausten ja näkökulmien esiin nostamista tavalla joka palvelisi kehityspoliittisten ohjelmien laatimista ja Suomen kehityspoliittisten kantojen ja linjausten muodostamista. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että edellä esitetyt toimintamallit ovat ideaalimalleja, jotka parhaimmillaankin toimivat ainoastaan väljänä heuristisena viitekehyksenä dokumenttianalyysin, haastattelujen ja kyselyn taustalla.

Kehityspoliittisen toimikunnan vaikuttavuutta voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta. Toiminta voi olla vaikuttavaa sitä kautta, että toimikunta nostaa keskusteluagendalle uusia teemoja tai avaa olemassa olevien teemojen tarkasteluun uusia viitekehyksiä tai tulkintakehikkoja ja tätä kautta syventää keskustelua, vie sitä uuteen suuntaan tai lisää siihen uusia merkityksenantomuotoja. Tätä voidaan kutsua keskusteluhorisonin temaattiseksi avartamiseksi tai temaattiseksi vaikuttavuudeksi. Toinen tapa tarkastella toimikunnan vaikuttavuutta on se, että se tuo kehityspoliittisten teemojen ja kysymysten tarkasteluun uutta evidenssiä, joka määrittää politiikkatulkintaa uudella tavalla esimerkiksi tarjoamalla päätöksentekijöille uudenlaista tietoperustaa politiikkojen, strategioiden, ohjelmien tai linjausten tarkistamiseen (ns. evidenssiin perustuva vaikuttavuus).

Toimikunta voi keskustelun kautta myös haastaa ja kyseenalaistaa olemassa olevia politiikkalinjauksia tai määräraha-allokaation suhdetta olemassa oleviin kehityspoliittisiin päämääriin ja tavoitteisiin. Tällainen toiminta on omiaan tukemaan kriittistä vaikuttavuutta. Näiden lisäksi toiminta voidaan katsoa vaikuttavaksi ja relevantiksi silloin kun se tekee näkyväksi kehityspolitiikan kautta aikaansaatuja tuloksia, auttaa kehityspolitiikan kentällä toimivia tai sitä seuraavia toimijoita ymmärtämään laajempia ilmiöalueiden välisiä syy-seuraus -suhteita ja tarkoituksenmukaisen interventiomekanismin hahmottamista. Nimeämme tämän vaikuttavuuden muodon syntetisoivaksi vaikuttavuudeksi. Lopuksi kehityspoliittisen toimikunnan vaikuttavuus saattaa syntyä siitä, että se tuo kehityspoliittiseen keskustelupiiriin uusia toimijoita tai toimijaryhmiä, jotka paitsi omaksuvat kehityspolitiikan kentällä käsiteltäviä politiikkakysymyksiä niin voivat oman taustansa, osaamisensa tai organisatorisen sidoksensa kautta tuoda keskusteluun uusia näkökulmia, tulkintoja tai näyttöä. Tätä toimijalähtöistä vaikuttavuutta voidaan kutsua verkostovaikuttavuudeksi.

3. KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN TULOKSET JA VAIKUTTAVUUS

3.1 Yleistä

Kehityspolitiikka on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspolitiikan päämääriä ohjaavat YK:n vuosituhattavoitteet, jotka tähtäävät köyhyyden poistamiseen. Kehityspolitiikan linjauksia käsitellään Suomen kehityspoliittisessa toimenpideohjelmassa. Vuodesta 2011 istuneen Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettiin kansainvälisten sitoumusten mukaisesti Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2015 mennessä. Tavoitteesta ollaan jäämässä, sillä Suomen kehitysyhteistyön osuus on vuosina 2013-2014 jäänyt noin 0,55 prosenttiin. Kehityspoliittinen toimikunta on voimakkaasti korostanut kansainvälisten sitoumuksien ja hallituksen asettamien tavoitteiden noudattamista.

Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) on valtioneuvoston asettama neuvoa-antava elin, joka seuraa ja arvioi Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Se arvioi myös kehitysyhteistyön laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Toimikunta on parlamentaarisesti ja yhteiskunnallisesti edustava. Kehityspoliittisen neuvottelukunnan nykyinen mandaatti on täsmentynyt toimikunnan roolin ja valtioneuvoston sille asettamien tavoitteiden myötä. Toimikunnan nykyinen kausi (2011-2015) on järjestyksessään kolmas (edeltävät kaudet: 2003-2007 ja 2007-2011).

3.2 Ensimmäinen kausi (2003-2007): "Uudistuksia, idealismia ja johdonmukaisuutta"

Nykymuotoisen kehityspoliittisen toimikunnan ensimmäisellä kaudella 2003-2007 odotukset olivat korkealla. Toimikuntaa edeltäneiden vuonna 1979 perustetun Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunnan (TALKE) ja sen seuraajan, vuonna 1992 perustetun Kehitysmaasuhteiden neuvottelukunnan (KESU) roolina oli ollut toimia ulkoasiainministeriön neuvoa-antavina eliminä. Muun muassa KESU:n tehtävänä oli antaa lausuntoja merkittävimmistä ulkoministeriön eduskunnalle tai valtioneuvostolle tekemistä esityksistä, kuten strategioista, periaateohjelmista ja vuosittaisista valtuuspäätöksistä. Lausuntojen lisäksi neuvottelukunta teki ehdotuksia, suosituksia ja kannanottoja kaikista sen toimialaan liittyvistä kysymyksistä sekä järjesti seminaareja, teetti selvityksiä ja tuotti julkaisuja. KESU:n jäsenet edustivat poliittisia puolueita kulloistenkin parlamentaaristen voimasuhteiden mukaisesti, kehitysyhteistyön ja kehityskysymysten parissa toimivia yhteisöjä ja liike-elämää.

Neuvottelukunnasta oli kuitenkin kehittynyt eräänlainen "lausuntoautomaatti", joka reaktiiviseen tapaan esitti parlamentaarisesti tasapainotetun näkemyksensä kulloinkin agendalla olleista asiakysymyksistä. Toki näiden lisäksi järjestettiin seminaareja ja annettiin julkilausumia mutta tästä huolimatta toimintaa leimasi "rutiininomaisuus ja intohimottomuus", kuten eräs tätä arviointia varten haastatelluista pitkän linjan kehitysyhteistyökonkareista asian kiteytti.

3.2.1 Ensimmäisen kauden toiminta ja tuotokset

Nykymuotoinen Kehityspoliittinen toimikunta aloitti toimintansa vuonna 2003 ja sen mandaatti laajennettiin ulkoasiainministeriön neuvoo-antavasta elimestä koko valtioneuvostoa ja Suomen kehityspolitiikka tukevaksi toimikunnaksi. Ensimmäisen kauden puheenjohtajana toimi Gunvor Kronman ja pääsihteerinä Suvi Virkkunen. Aktiivisen puheenjohtajan toiminta toi uudenlaista henkeä ja tekemisen otetta toimikunnan työhön. Pitkän linjan kokemuksen kansainvälisestä humanitäärisestä työstä omaava puheenjohtaja ja kehityskysymyksiin erikoistunut nuori pääsihteeriksi muodostivat työparin, jonka tehtävänä oli nostaa toimikunnan yhteiskunnallista näkyvyyttä ja profiilia suhteessa eduskuntaan, ottaa aikaisempaa selvempi etäisyys ulkoasiainministeriöön ja tuoda kehityspoliittiseen keskusteluun pitkän linjan kehitystyöaktivistien lisäksi uusia toimijoita ja uusia keskusteluteemoja (esim. kauppaan ja taloudelliseen yhteistyöhön liittyvät näkökohdat). Täysin kivuttomasti tämä ei sujunut. Aika ajoin toimikunnassa käytiin kiivaita keskusteluita mm. kansainvälisen kaupan sääntelykysymyksistä (WTO) ja yritysten yhteiskuntavastuusta. Samoin suhteessa ulkoministeriöön ja -ministeriin haettiin "oikeaa käsivarren mittaa".

Kauden keskeisiä tavoitteita olivat muun muassa YK:n vuosituhtavoitteiden edistäminen sekä erityisesti köyhyyden vähentäminen. Muita teemoja kaudella olivat esimerkiksi globalisaatio, joka YK:n vuosituhtajulistusta mukaillen tuli Kehityspoliittisen toimikunnan mukaan tehdä positiiviseksi kaikille. Kauden teema noudattelivat ja tukivat pitkälti vuoden 2005 Pariisin julistusta, jossa avun tulokellisuuden edistämiseksi kehitysmaat ja avunantajat sitoutuivat yhteistyön tiivistämiseen. Pariisin julistus myös syvensi kehityspoliittista keskustelua ja painotti erityisesti laadullisia seikkoja kehityspolitiikan toteuttamisessa.

KPT järjestikin syyskuussa 2005 Helsinki-konferenssin joka käsitteli globalisaatiota ja demokratiaa eri toimijoiden välisen vuoropuhelun pohjalta tavoitteenaan tuottaa toimintaehdotuksia näiden edistämiseksi. Globalisaatio kysymyksien ratkaisemiseksi tehokkaasti Kehityspoliittinen toimikunta esitti esimerkiksi globaaliasioiden ministeriryöryhmän perustamista, jonka mandaattina oli globalisaatioselvityksen tekeminen, Helsinki –prosessin käsittely sekä WTO-prosessit tai kansainvälisten rahoituslaitosten seuranta. Näiden katsottiin osaltaan tukevan myös KPT:n johdonmukaisemman politiikanteon painotuksia.

Vuosina 2004- 2005 KPT korosti myös erityisesti Suomen kahdenvälisen yhteistyömaiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja panosti erityisesti köyhyyden vähentämiseen, vuosituhtavoitteiden toteutumiseen sekä kehityksen edistämiseen näissä maissa. Kehityspoliittinen toimikunta järjesti puoluedemokratia dialogi -hankkeen, joka kohdistui Tansanian ja Suomen väliseen kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön ja tämän tiimoilta järjestettiin pilottivierailuja maiden välillä. KPT esitti vuonna 2005, että kehityspoliittisin perustein tehtävän seurannan tulisi nimenomaan painottaa juuri Suomen pitkäaikaisen yhteistyön maihin.

Muita KPT:n järjestämiä matkoja olivat kaudella muun muassa vuonna 2004 toimikunnan tutustumisvierailu OECD: n Suomen edustustoon Pariisissa sekä YK:n talous- ja sosiaali- neuvoston (ECOSOC) korkean tason tapaaminen New Yorkissa, USA:ssa. Vuonna 2005 tiedonhakumatka Brysseliin teemana Euroopan unionin kehityspolitiikka sekä tiedonhakumatka Geneveen teemana kauppa- ja kehitys kysymykset. Vuonna 2006 tiedonhakumatkat kohdistuivat Egyptiin teemana siirtymästrategioiden toimeenpano sekä Etiopiaan monenvälisen kehitysyhteistyön ja budjettituen

aihepiireissä.

Merkittävimpana toimintatapoihin liittyvinä uudistuksina ensimmäisellä kaudella voidaan kuitenkin pitää uudenlaista vuosiarviomenettelyä, joka jaksotti kehityspolitiikkaan liittyvien teemojen käsittelyä, ministeriöiden mukaan ottamista asiantuntijoina. Myös täysistuntonmenettelyä jäntevöitettiin toimittamalla täysistuntoihin selkeät etukäteisaineistot ja tausta-aineistot, jotka helpottivat monimutkaisista ja vaikeista asiakysymyksistä käytävää keskustelua. Lisäksi perustettiin pienempiä työryhmiä ja jalkauduttiin järjestämällä tapaamisia ja kokouksia jäsenten organisaatioissa. Nämä työskentelytavat ovat edelleenkin käytössä.

3.2.2 Ensimmäisen kauden tulokset ja vaikuttavuus

Kehityspoliittinen toimikunta aloitti työnsä Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana. Hallitusohjelmassa kehityspolitiikkaa oli sivuttu ulko- ja turvallisuuspolitiikkaosion yhteydessä varsin niukasti. Hallitus ilmoitti, että "hallitus kasvattaa kehitysyhteistyömäärärahoja tavoitteena nostaa niiden osuus 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2010 mennessä yleinen talouskehitys kuitenkin huomioon ottaen." Lisäksi osiossa todettiin, että "köyhyyden vähentämistä, tasa-arvoa ja koulutusta painottavan kehitysyhteistyömme laatua parannetaan kestävien kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi." Ohjelmassa oli myös maininta Suomen sitoutumisesta, köyhyyden vähentämiseen ja sitä tukeviin YK:n vuosituhatavoitteisiin sekä ihmisoikeuskysymysten korostamiseen ja kehitysmaiden velkaongelmien ratkaisuun.

Vuoden 2004 kehityspoliittisessa ohjelmassaan hallitus sitoutui niin ikään YK:n vuosituhatjulistukseen ja asetti kehityspolitiikan tärkeimmäksi tavoitteeksi äärimmäisen köyhyyden poistamisen ja päätti:

- Kasvattaa kehitysapua 220 miljoonalla kautensa aikana ja luoda edellytyksiä YK:ssa sovittuun 0,7 prosentin BKTL-osuuden saavuttamiselle vuonna 2010.
- Kehitysyhteistyön vaikuttavuuden parantamiseksi vahvistaa yhteistyötä kahdeksan pitkäaikaisen yhteistyömaan kanssa (Mosambik, Tansania, Etiopia, Sambia, Kenia, Nicaragua, Vietnam ja Nepal).
- Kasvattaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön osuutta 14 prosenttiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä vuoteen 2007 mennessä.
- Ottaa kehitystavoitteet huomioon kaikessa kotimaisessa, monenkeskisessä ja EU-politiikassa. Ohjelmassa käsiteltiin erityisesti turvallisuus-, ihmisoikeus-, kauppa-, ympäristö-, maa- ja metsätalous-, koulutus-, terveys- ja sosiaali-, tietoyhteiskunta- ja siirtolaispolitiikkaa.

Toimikunta asetti toiminnalleen seuraavat päämäärät ja tavoitteet:

- 1) YK:n vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien kansallisen toimeenpanon varmistaminen.
- 2) Johdonmukaisuutta edistävän toimintakulttuurin luominen eri politiikkalohkoille siten, että globaali kehitysnäkökulma otetaan entistä paremmin huomioon määriteltäessä kansallista etua keskeisissä päätöksissä.
- 3) Suuren yleisön ja eri intressiryhmien huomion kiinnittäminen kehitysongelmiin ja laajan tuen varmistaminen maailmanlaajuisista köyhyyttä vähentävälle politiikalle.
- 4) Kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden lisääminen siten, että käytetyt määrärahat

mahdollisimman tehokkaasti vaikuttavat köyhyyden vähentämiseen.

5) Suomen hallituksen tukeminen pyrittäessä demokraattisempaan ja oikeudenmukaisempaan globalisaatioon.

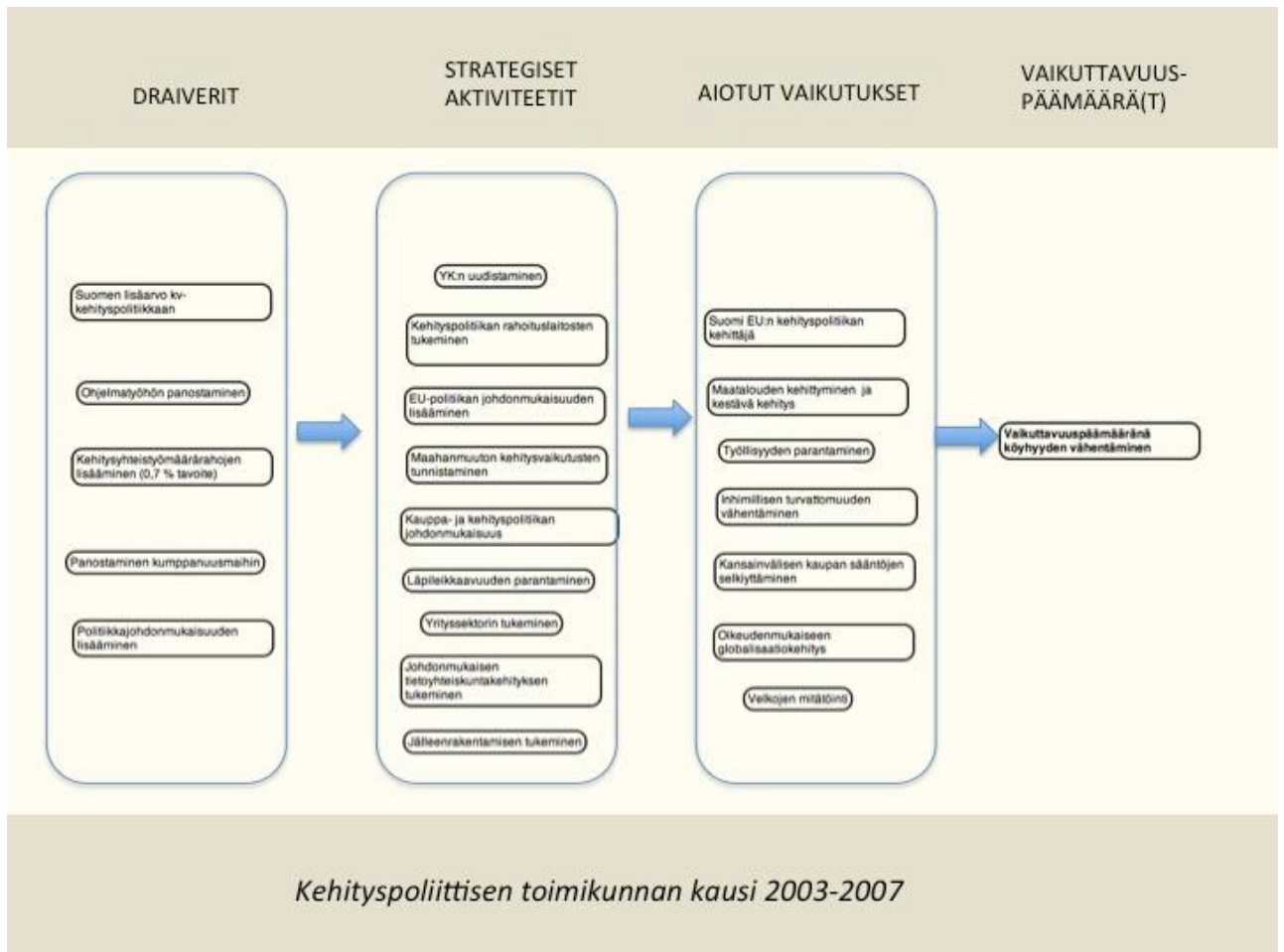
Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi kehityspoliittinen toimikunta antoi lausuntoja merkittävistä kehityskaupoliittikkään vaikuttavista esityksistä, joita ministeriöt antavat valtioneuvostolle tai eduskunnalle. Lisäksi se teki ja teetti selvityksiä ja arvioita em. teemoihin liittyvissä kysymyksissä ja antoi niiden pohjalta ehdotuksia ja suosituksia. Julkisen keskustelun edistämiseksi ja kansallisen tuen varmistamiseksi kehityspoliittinen toimikunta järjesti useita tilaisuuksia ja harjoitti julkaisuutoimintaa.

Hallitusohjelman ja hallituksen kehityspoliittisen ohjelman linjausten jälkeen ei liene yllätys, että ensimmäisen kehityspoliittisen toimikunnan kantavana teemana oli köyhyyden vähentämisen YK:n vuosituhattavoitteiden¹ sekä Vanhasen hallitusohjelman hengessä. Teeman esiin nostamiseksi ja sitä tukevien alateemojen merkityksen korostamiseksi Kehityspoliittinen toimikunta järjesti useita teematilaisuuksia, keskustelufoorumeita sekä nosti kysymyksiä voimakkaasti esiin kehityspoliittikan tilaa arvioivissa vuosiraporteissaan. Vuosiraportit oli virkamiesmäiseen tyyliin nimetty kehityspoliittisen toimikunnan lausunnoiksi valtioneuvostolle. Viimeisessä, tammikuussa 2007 julkaistussa vuosilausunnossaan toimikunta toteaa seuraavaa:

"Toimikunnan tavoitteena on ollut osoittaa, että kansallisessa politiikassa käsitellään yhä enemmän kysymyksiä, joilla on merkittäviä vaikutuksia globaalilla tasolla – oli sitten kyse turvallisuuspolitiikasta, terrorismin ja aidsin leviämisestä tai globaaleista ympäristöongelmista. Jotta voisimme ratkaista useita meitä maailmanlaajuisesti uhkaavista ongelmista, täytyy monien eri toimijoiden työskennellä saman tavoitteen eteen. Kehityspoliittista johdonmukaisuutta tarvitaan niin kansalliselta kuin EU-tason politiikalta. Tämän saavuttaminen vaatii aivan uuden tavan tehdä poliittisia päätöksiä." (KPT 2007, 4).

Yllä esitetty sitaatti kuvastaa hyvin toimikunnan kolmen vuosilausunnon henkeä, joka korostaa vahvasti suuria globaaleja megatrendejä, kansainvälisen yhteisön kehityspainotuksia ja niiden vaikutuksia Suomen kansalliseen politiikkaan ja päätöksentekoon. Poliittikkajohdonmukaisuuden (*policy coherence*) vaade nousee korostetusti esille KPT:n ensimmäisen kauden kaikissa vuosilausunnoissa heijastelee kansainvälistä keskustelua. Johdonmukaisuutta tarkennettiin mm. nostamalla esiin Suomen EU-politiikan johdonmukaisuutta, tietoyhteiskuntakehityksen johdonmukaisuutta ja Suomen roolia siinä, yrityssektorin tukemista, maatalouden kehittämistä ja kestävää kehitystä, kansainvälisen kaupan sääntöjen selkiyttämistä, kehitysmaiden velkojen mitätöintiä ja läpileikkaavien teemojen parantamista (esim. tasa-arvo ja naisten asema).

¹ Vuonna 2000 maailman johtajat sopivat, kuinka maailmasta tehtäisiin parempi paikka. Asetettiin kahdeksan tavoitetta, jotka päätettiin saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Vuosituhattavoitteet (Millennium Development Goals, MDGs) ovat YK:n jäsenmaiden, YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten sopimus kansainvälisen yhteistyön pelisäännöistä. Vuosituhattavoitteet olivat 1) äärimmäisen köyhyyden ja nälänhädän puolittaminen, 2) peruskoulutusmahdollisuuksien takaaminen kaikille, 3) tasa-arvon edistäminen ja naisten aseman parantaminen, 4) lapsikuolleisuuden vähentäminen, 5) odottavien äitien terveyden parantaminen, 6) HIV/aidsin, malarian sekä muiden tautien vastainen taistelu, 7) ympäristön kestävä kehityksen turvaaminen, 8) globaalien kumppanuuden luominen kehitykselle.

Kuvio 2. Kehityspoliittisen toimikunnan strategiset linjaukset kaudella 2003-2007

Toinen keskeinen painotus kaikissa kolmessa vuosilausunnossa oli Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen lisääminen ja vaatimus Suomen lupaamasta 0,7 % BKT:n osuudesta. Nämä teemat olivat korostetusti esillä kaikissa vuosilausunnoissa. Tästä huolimatta Suomi on edelleen jäänyt jälkeen 0,7-tavoitteestaan eikä näköpiirissä ole merkkejä tilanteen muuttumisesta elleivät kehitysyhteistyömäärärahat pysy ennallaan BKT:n laskiessa dramaattisesti samaan aikaan.

3.2.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta

Kehityspoliittisen toimikunnan ensimmäinen kausi (2003-2007) oli monella tapaa merkittävä. Toimikunnan puheenjohtaja Gunvor Kronman ja pääsihteerit Suvi Virkkunen (2003-2006) ja Eeva Rask (2006-2007) saivat kokemuksellaan, tarmokkuudellaan ja laajoilla verkostoillaan luotua uudenlaisen yhteiskunnallisen foorumin kehityskysymysten ja -politiikan käsittelylle. Keskeisten kehityspoliittisten kysymysten esiin nostamisen lisäksi toimikunnan merkittävä lisäarvo oli myös uudenlaisten toimintatapojen synnyttäminen. Vuosina 2003-2007 tehtiin useita uudistuksia toimintatapoihin, mm. ottamalla muut sektoriministeriöt mukaan asiantuntijoina, laatimalla edellä kuvatut vuosiarviot, jätnevoittamalla täysistuntokeskustelua tarjoamalla kokouksiin laajaa empiiristä tietoperustaa, perustamalla työryhmiä, pitämällä kokouksia jäsenten organisaatioissa jne. Seuraavat toimikunnat ovat jatkaneet joitakin näistä toimintatavoista edelleen.

Taulukko 2. Yhteenveto ensimmäisen kauden vaikuttavuudesta

Vaikuttavuusnäkökulma	Vahvuudet	Heikkoudet	Kommentit
Temaattinen vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Kansainvälisen keskustelun esiin nostaminen - Painotusten ja argumentaation johdonmukaisuus - Yhteiskunnallinen näkyvyys ja politiikkarelevanssi 	<ul style="list-style-type: none"> - Liiallinen pitäytyminen hallitusohjelman ja kehityspoliittisen ohjelman painotuksissa ilman niiden kriittistä reflektiota - Teemojen ennalta-arvattava käsittelytapa - Moniäänisyyden ja erilaisten näkökulmien (esim. yrityspainotukset) puuttuminen. - "Samanmielisten seura" (vrt. haastattelut) 	Ensimmäisenä kautena on ymmärrettävää, että pidättäytyään tiukasti hallituksen "virallisissa" linjauksissa. Toisaalta teemojen laaja-alaisuus olisi edellyttänyt joko tiukempaa fokusta tai moniäänisempää tulkintaa.
Evidenssiin perustuva vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosilausuntojen empiirinen perusta selkeä - Täysistuntojen tausta-aineisto loi hyvän perustan keskustelulle. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisemman evidenssin tarjoaminen - Kansallisten asiantuntijoiden näkemysten niukka huomioiminen (velka-, kauppa-, yritys-, työllisyys- ja ilmastokysymyksissä). 	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosilausunnot selkeitä ja ytimekkäitä. Tarjosivat empiirisen perustan argumentaatiolle. - Temaattinen laajuus olisi edellyttänyt kansallisten asiantuntijoiden laajempaa mukaan ottamista asiantuntijajäsenten lisäksi.
Kriittinen vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - KPT:n linjausten johdonmukainen puolustaminen kehitysministerin ja UM:n suuntaan - Kriittisen etäisyyden pitäminen UM:n suuntaan - Hallituksen asettamien tavoitteiden toteutumisen kriittinen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> - Agendan ottaminen pitkälti annettuna - Korostunut virallisen politiikan tiedotusfunktio ei palvele kriittistä keskustelua - Kansallisten etunäkökohtien unohtaminen 	- Kehityskysymysten rohkea nostaminen poliittiselle agendalle ja päätöksentekijöiden (Eduskunta ja hallitus) sitouttaminen nostivat KPT:n arvostusta ja uskottavuutta.
Syntetisoiva vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitykseen vaikuttavien kysymysten monipuolinen käsittely - Poliittikkajohdonmukaisuuden korostaminen 	- Ilmiöalueiden välisten suhteiden kapea tarkastelu (esim. kauppa ja kehitys, yritystoiminta ja työllisyys)	- Vuosilausunnot, raportit ja julkilausumat tarjosivat arvokasta tietoa sellaisille päätöksentekijöille, järjestöille ja kansalaisille, jotka eivät ole työkseen kehityspoliittikan kanssa tekemisissä. Ammattilaisille vain vähän uutta.
Verkostovaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Toimikunnan työtapojen synnyttäminen (mm. asiantuntijajäsenet). - Jalkautuminen kumppaniorganisaatioihin - Keskustelupiirin laajentaminen - Demo-verkoston luominen ja pilotointi (liittyy vain osittain kehityspoliittikkaan) 	<ul style="list-style-type: none"> - Epäsymmetria osallistumisessa (vahvat kehityspoliittikan ammattilaiset dominoivat keskustelua) - Poliitikkojen vaisu osallistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Ensimmäinen KPT avasi keskustelua laajemmalle joukolle, mikä on politiikkajohdonmukaisuuden kannalta tervetullutta. - Vaikeutena tiedollinen epäsymmetria ja erilaisten näkemysten vieroksuminen

3.3 Toinen kausi (2007-2011): "Myllerrystä, uusia instrumentteja ja vaikuttavuutta"

Kehityspoliittinen toimikunta oli onnistunut vakiinnuttamaan asemansa strategisen tason kehityskysymyksiin suuntautuneena verkostona, jonka kautta poliittiset päätöksentekijät saivat tietoa globaaleista kehityskysymyksistä ja Suomen kehityspoliitiikan linjauksista. Toiminta oli kuitenkin edelleen hyvin ulkoministeriövetoista ja muiden hallinnonalan asiantuntijoilla oli pitkälti "kuunteluoppilaan rooli", kuten eräs haastatelluista asiaa kuvasi. Toiseen kauteen liittyi suuria odotuksia. Toimintakäytännöt oli saatava vakiintumaan ja kehityspoliitiikan agendalla oli suuria kansainvälisiä sopimusneuvotteluja. Kehityspoliittiselta toimikunnalta odotettiin visionäärisyyttä ja uusia linjauksia ulkoministeriön politiikkavalmistelun tueksi.

3.3.1 Toisen kauden toiminta ja tuotokset

Kaudella 2007-2011 Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtajana toimi Nina Suomalainen ja pääsihteerinä Juha Vuorenkoski. Vuosi 2008 oli suurten kehityspoliittisten kokousten ja kansainvälisten sopimusten vuosi. Huhtikuussa järjestettiin YK:n kaupp- ja kehityskonferenssin Unctadin 12. Istunto Accrassa Ghanassa ja kesä-heinäkuussa YK:n talous- ja sosiaalineuvoston kokous New Yorkissa, jossa sai alkunsa myös ensimmäinen kehitysyhteistyöfoorumi. Jatkoa YK:n suurkokouksille seurasi marras- joulukuussa kun Monterreyn kehitysrahoituskokouksen päätösten toimeenpanoa arvioitiin. Kaudella käsiteltävät teemat osittain linkittyivät aiemman kauden aiheisiin, joskin politiikan johdonmukaisuuden painottaminen sekä kestävän kehityksen sekä globalisaation asettamien haasteiden ratkaisemiseen pyrittiin entistä painokkaammin hakemaan ratkaisuja ja keksimään niitä ehkäiseviä toimintamalleja .

Erityisesti ilmastonmuutoksen seurauksena esille nousseet huolet ympäristön ja kestävän kehityksen turvaamisesta oli kehityspoliittisen toimikunnan agendalla kaudella 2008-2011. Konkreettiseksi toimenpiteeksi esitettiin esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen pohjaava ilmastolinjaus Japania ja Tanskaa seuraten. Vuonna 2009 kuitenkin heräsin huoli muiden tärkeiden aiheiden varjoon jäämisestä kestävän kehityksen kustannuksella ja esimerkiksi läpileikkaavia teemoja pyrittiin tuomaan vahvemmin esiin. Vuonna 2009 yksi merkittävimmistä teemoista oli myös ruokaturva, jonka eteen KPT pyrki tekemään töitä. Myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunta painotti marraskuussa 2008 ruokaturvan ihmisoikeuslottuvuutta.

Politiikkajohdonmukaisuuden aiheiksi nostettiin erityisesti kehityspoliittisen ohjelman pohjalta kaupan, ympäristön sekä maaseudun sektorit. Johdonmukaisuuden takaamiseksi Kehityspoliittinen toimikunta esitti entistä tehokkaampaa hallinnonalojen välisen yhteistyön kehittämistä sekä laajemman ja kattavamman tietoisuuden levittämistä.

Myös suomalaisen asiantuntijuuden ja osaamisen hyödyntämisen kehittäminen kehitysyhteistyössä oli kaudella vahvasti esillä. Vahva korostus oli kuitenkin vastaanottajamaiden kehitystarpeiden ja toimintaympäristön tunnistamisessa ja niiden pohjalta toimimisessa. Suomen kehitysavun ja laajapohjaisen yhteistyön tehokkuuden kannalta merkittäväksi asiaksi nousi myös eri sektorien

työnjaon selkeyttäminen. Tämän seurauksena resurssit pyrittiin käyttämään entistä tehokkaammin ja paremmin kohdemaiden ennalta määriteltyihin tarpeisiin. Tätä käsiteltiin myös vuoden 2009 OECD:n kehitysraportissa.

Kehityspolitiikan läpinäkyvyyden ja ennakoitavuuden edellytyksenä on määrärahojen suunnitellun aikataulun mukainen lisääminen. Vuonna 2008 suunnitelmana oli - jälleen kerran - määrärahojen lisääminen 0,7 prosenttiin BKT:stä. Toimikunta teetätti vuonna 2008 selvityksen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanosta ja haastatteli kahtakymmentä päätöksenteon valmisteluun osallistuvaa työntekijää ulkoministeriön kehityspoliittiselta osastolta sekä Afrikan ja Lähi-idän osastolta, Aasian ja Amerikan osastolta ja eri edustustoista. Selvityksessä kävi ilmi, että yleinen näkemys oli ennustettavuuden heikentyminen ja päätöksenteon hidastuminen. Kävi ilmi myös, että ministeriön sisäisen viestinnän ja poliittisten painopisteiden suhteuttaminen kehitysyhteistyön käytäntöihin on ollut haasteellista. KPT:n toiminnan tehokkuuden takaamiseksi yhteistyötä ulkoministeriön pyrittiin lisäämään ja esimerkiksi pääsy ministeriön tietokantoihin nousi keskusteluun.

Kauden aikana puhuttiin paljon myös kehitysyhteistyön tehokkuuden takaamisesta ja pohdittiin sen ulkoistamisen mahdollisuutta, jota KPT ei kuitenkaan pitänyt "kestävänä ratkaisuna". Ulkoistamista pohdittiin toteutettavaksi muun muassa suomalaisten "sidosryhmien, yritysten, tutkimuslaitosten, yliopistojen, hallinnon laitosten ja muiden organisaatioiden" avulla. Tämä kehitys kuitenkin jakoi mielipiteitä ja sen tosiasiallisesta toiminnan tehokkuuden edistämisestä oli monia eri näkökulmia. Puhetta oli vuonna 2008 myös eräänlaisen klusterijärjestelmän muodostamisesta suomalaisen osaamisen potentiaalin hyödyntämiseksi. Näistä klustereista kaavailtiin muun muassa kehitysyhteistyöhankkeiden toteuttajia.

3.3.2 Toisen kauden tulokset ja vaikuttavuus

Toisen kehityspoliittisen toimikunnan asettamispäätöksessä todettiin, että "Kehityspoliittinen toimikunta on valtioneuvoston asettama kehityspolitiikan neuvoa-antava elin. Se seuraa ja arvioi toimintaa ja keskeisiä päätöksiä kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Kehityspoliittinen toimikunta arvioi kehitysyhteistyötoiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Lisäksi se edistää globaaleja kehityskysymyksiä koskevaa kokonaisvaltaista keskustelua Suomessa ja kannustaa julkisen sektorin ulkopuolisen kehitysrahoituksen aktivoitua ja edistää kehityspolitiikan johdonmukaisuutta Suomessa. Toimikunta aloitti toimintansa 1.10.2007. Toimikausi päättyi 31.5.2011.

Toimikunnan työn taustalla oli 19.4.2007 vahvistettu Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma, missä kehityspolitiikan painotuksista todettiin seuraavaa:

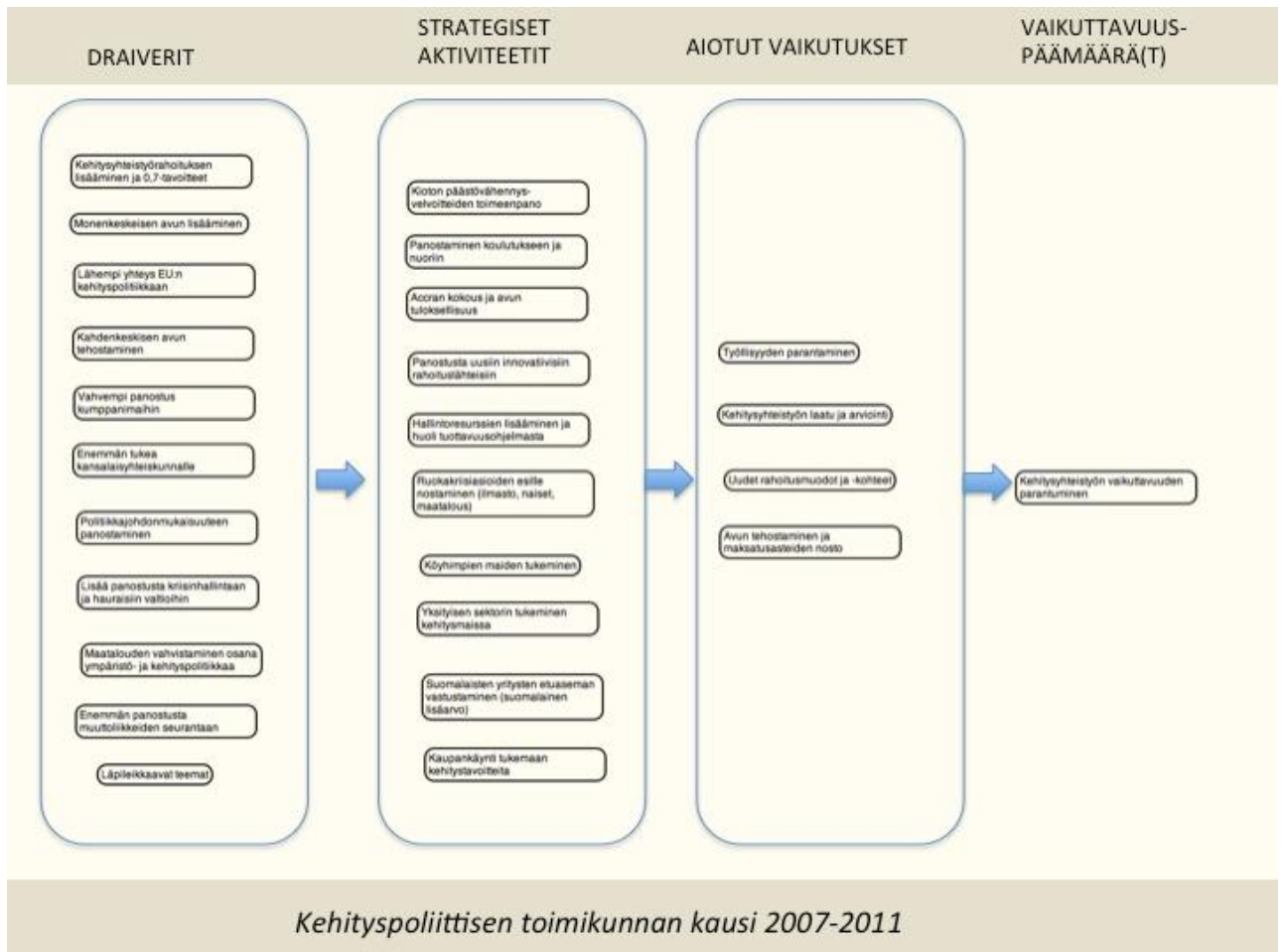
"Kehityspolitiikan tärkein tavoite on YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttaminen. Hallitus jatkaa kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistamista eri politiikka- sektoreilla. Hallitus varmistaa määrärahakehityksen, joka vie Suomen kohti YK:ssa asetettua 0,7 prosentin tavoitetta. Hallitus osallistuu aktiivisesti kansainväliseen keskusteluun innovatiivisista rahoitusmekanismeista sekä kehitysmaiden velkojen anteeksianto-ohjelmiin. Kehitysyhteistyössä on painotettava työn tuloksellisuutta, työnjakoa avunantajien kesken ja vastaanottajien omistajuutta. Suomi painottaa kehityspolitiikassaan aiempaa vahvemmin ympäristö- ja ilmastokysymyksiä, kriisien ennaltaehkäisyä sekä rauhanprosessien tukemista."

Suomen 0,7 prosentin tavoite oli sama kuin edellisellä hallituksella. Uusina vahvoina painotuksina olivat avun tuloksellisuuden ja vastaanottajamaiden omistajuuden lisäksi myös vahvasti ympäristö-

ja ilmastokysymykset sekä kriisien ennaltaehkäisy ja rauhanprosessien tukeminen. Valtion periaatepäätöksenä laadittu kehityspoliittinen ohjelma "*Kohti oikeudenmukaista ja kestävästä ihmiskuntapolitiikkaa*" vahvisti edellisiä hallitusohjelmalinjauksia vieden niitä askelta pidemmälle. Ohjelman yleishenki oli "maailmaa syleilevä" ja sen todettiin olevan aikaisempaa kokonaisvaltaisempi ja tulevaisuuteen suuntautuva. Taustalla näkyivät Rion kehitys- ja ympäristökongressin henki, YK:n vuosittain asetetut tavoitteet, Johannesburgin sitoumukset ja Dohan kiertokäynnin painotukset. Ohjelman käytännön toteutuksessa palattiin osin kuitenkin vanhan malliseen kehitysapujatteluun lisäämällä projektimuotoisia hankkeita ja operatiivisia käytäntöjä.

Kehityspoliittisen toimikunnan aloittaessa toimintaansa vuoden 2007 lokakuussa puheenjohtaja Nina Suomalaisen ja pääsihteerin Juha Vuorenkosken johdolla globaalissa toimintaympäristössä tapahtui rajuja muutoksia, joilla oli vaikutuksia myös Suomen kehityspolitiikkaan ja sitä kautta Kehityspoliittisen toimikunnan linjauksiin. Vuoden 2008 vuosiraportti oli vielä luonteeltaan "tekninen". Siinä huomioitiin toimintaympäristön muutostekijät, mutta itse raportti käsittelee Pariisin julistuksen hengessä avun tuloksellisuutta, budjettitukea, kehitysyhteistyön arkkitehtuurin muutosta ja kehityspolitiikan johdonmukaisuutta. Vahvoina sisällöllisinä painotuksina tuotiin esiin kehityspoliittisen ohjelman hengessä kestävä kehitys, ilmastomuutos, turvallisuus, maatalous ja kaupankäynti. Viimeksi mainitun kohdalla toimikunta painotti vahvasti WTO-neuvottelukierroksen loppuunsaattamista ja Suomen roolia kaikkein köyhimpien kehitysmaiden markkinoille pääsemisen esteiden raivaamiseksi. Vuoden 2009 raportissa näkyivät jo globaalien toimintaympäristön myllerryksen vaikutukset: huoli finanssikriisin vaikutuksista kehitysmaihin ja niihin kohdistuvaan tukeen, ruoan hinnan kallistumiseen ja nälänhätään, massatyöttömyyteen sekä talouden rakenteiden romahtamiseen ja aseellisiin konflikteihin.

Vuoden 2010 raportti jatkoi politiikkajohdonmukaisuuden teemaa ja nosti aikaisempia vuosiarvioita voimakkaammin esiin yksityisen sektorin toimintaedellytysten tukemisen ja yksityisen sektorin operaatioiden tukemisen nimenomaan kehitysmaissa. Tällä nähtiin olevan keskeinen vaikutus köyhyyden vähentämiseen. Sen sijaan suomalaisten yritysten tukeminen ja suomalaisen lisäarvon painottaminen kehitysyhteistyöhankkeissa sai seuraavana vuonna toimikunnalta kriittisen arvion, vaikka toimikunta ei sisäisesti ollutkaan asiasta täysin yksimielinen. Perusteluna vastustukselle esitettiin mm. kustannusten kasvu ja paikallisen omistajuuden väheneminen. Tässä suhteessa Suomi toimii asiantuntijahaastatteluiden perusteella huomattavasti muita Pohjoismaita maltillisemmin, so. esimerkiksi Ruotsi, Norja ja Tanska tukevat omien yritystensä vientimahdollisuuksia ja osaamisen kehittämistä huomattavasti Suomea aktiivisemmin. Toisena vuoden 2010 vahvana sisällöllisenä painotuksena oli Suomen aktiivisempi osallistuminen konfliktien ennaltaehkäisyyn ja kriisinhallintatehtäviin. Toimikunta tuki voimakkaasti Suomen lisääntyvää panostusta toimintaan konfliktin- ja kriisimaissa ja korosti, että konfliktin- ja kriisitilanteissa toimiminen edellyttää pitkäjänteistä kehitykseen sitoutumista sekä tapauskohtaista lähestymistapaa ja, että Suomen tulee kohdentaa resursseja sekä valtiolliseen, järjestöjen että kansalaisyhteiskunnan rauhanvälitystoimintaan.

Kuvio 3. Kehityspoliittisen toimikunnan strategiset linjaukset kaudella 2007-2011

Vuoden 2011 vuosiarviossa toimikunta nosti voimakkaasti esiin nuorten työllistymisen kehitysmaissa. Toimikunta totesi, että "Nuorten elinolojen ja aseman parantamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota Suomen kehitysyhteistyössä ja -politiikassa, sillä tulevana vuosina nuorten osuus kehitysmaiden väestöstä on korkeimmillaan ja jatko, että painopisteen tulee olla nuorten koulutuksessa, työllisyyden edistämässä ja haavoittuvimpien väestöryhmien tukemisessä. Hyvän peruskoulutuksen ohella myös ylempiin koulutusasteisiin on suunnattava riittävästi voimavaroja erityisesti nuorten ammatillisten valmiuksien ja työllistymisen näkökulmasta." Muilta osin vuoden 2011 raportti nosti esiin jälleen hauraiden valtioiden tilannetta, siirtolaiskysymyksiä sekä keskituloisten maiden köyhyyttä. Myös avun laatu, riittävyys ja tuloksellisuus olivat keskeisesti esillä.

3.3.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta

Toisella kaudella Kehityspoliittisen toimikunnan työtä vaikeuttivat jäsenistön vaihtuvuus (uusia jäseniä), käsiteltävien asiakysymysten laajuus ja moninaisuus sekä toimintaa leimannut kiire ja polveilevuus. Toimikunta sai kuitenkin vakiinnutettua ensimmäisellä kaudella luotuja toimintakäytäntöjä ja vuosiraportoinnin kautta saatettua kehityspoliittista viestiä päätöksentekijöille. Jäsenien keskuudessa oli odotuksia uusista merkittävistä avauksista, jotka jäivät kuitenkin toteutumatta. Toimikunnan työskentelyä vaikeutti eittämättä myös kansainvälinen finanssikriisi ja

sen vaikutukset Suomeen. Kustannussäästöt ja poliittisen huomion kiinnittyminen kotimaan ongelmiin vaikeuttivat globaalien kehityskysymysten esiin saamista mediassa ja kansallisessa keskustelussa.

Taulukko 3. Yhteenveto toisen kauden vaikuttavuudesta

Vaikuttavuusnäkökulma	Vahvuudet	Heikkoudet	Kommentit
Temaattinen vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Kansainvälisen keskustelun ja globaalilla tasolla suurten kysymysten esiin nostaminen - Kriisitietoisuuden herättäminen - Uusien sektoripainotusten ja rajapintojen korostaminen (esim. nuoret ja työllisyys, yritysten rooli köyhyyden vähentämisessä) - Uudenlaisen apukeskustelun käynnistäminen - Avun tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden merkityksen korostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Globaalin kentän murros sai aikaan tempoilevuutta ja reaktiivisuutta - Fokus hajosi ja raportit pyrkivät kattamaan liian laajan ongelmakentän - Samaan aikaan toimikunnan jäsenten sisäinen sitoutuminen heikkeni - Suositukset jäivät hyvin yleisiksi "yleisen hyvän edistämiseksi" - Paljon uusia avauksia ilman budjettivastuuta 	<ul style="list-style-type: none"> - Haastava aika ja rajusti muuttuva toimintaympäristö vaikeuttivat toimikunnan työskentelyä - Taloudellinen ahdinko ja samaan aikaan kasvavat velvoitteet aikaansaivat vaikeasti sovitettavan yhtälön
Evidenssiin perustuva vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Edeltäjää vähemmän empiiristä evidenssiä. - Tietoperustana pitkälti kansainväliset julistukset, neuvottelukierrokset ja sitoumukset. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kansallisten asiantuntijoiden osaamisen laajempi hyödyntäminen olisi ollut perusteltua. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilastot yms. laahasivat jäljessä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Tämä vaikeutti huomattavasti toimikunnan työskentelyä.
Kriittinen vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Tiukkoja kannanottoja hallitukselle kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämisestä ja politiikkajohdonmukaisuuden tukemisesta - Uusia rohkeita avauksia 	<ul style="list-style-type: none"> - Yleisiä johtopäätöksiä ja tiukkoja kannanottoja hyvin rajallisissa kysymyksissä (esim. kritiikki suomalaisesta lisäarvosta). 	<ul style="list-style-type: none"> - Yleinen viesti: "mitä maailma meiltä odottaa?"
Syntetisoiva vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitykseen vaikuttavien kysymysten laaja-alainen ja monipuolinen käsittely - Edeltäjänsä tapaan politiikkajohdonmukaisuuden korostaminen - Rohkeita poikkihallinnollisia ja sektorirajat ylittäviä avauksia (yritystoiminta vs. köyhyys, koulutus vs. työllisyys, maatalous vs. ilmasto jne.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Temaattinen laajuus. Teemojen syventäminen eri vuosien raporteissa olisi tuonut jatkuvuutta. - Fokuksen hajoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnianhimoiset uudet avaukset ilman selkeää strategista näkemystä siitä mistä voitaisiin samaan aikaan luopua.
Verkostovaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> - Uusien sektoriaiantuntijoiden kytkeminen keskusteluun - Tiedon välittäminen suurelle 	<ul style="list-style-type: none"> - Turnausväsymys jäsenten ja asiantuntijoiden osalta - Informaatioähky ja 	<ul style="list-style-type: none"> - Uudenlaisilla työskentelytavoilla olisi voinut aktivoida jäsenistöä

	yleisölle	laajat makrokysymykset vaikeuttivat asiantuntijoiden osaamisen hyödyntämistä.	
--	-----------	---	--

3.4 Kolmas kausi (2011-2015): "Uusi nousu ja johdonmukaisuus"

Kaudella 2011- 2015 puheenjohtajana toimi Jouko Jääskeläinen pääsihteereinä Miia Toikka ja hänen seuraajansa Marikki Stocchetti (9/2014 - 2015). Kaudella on vahvasti ollut teemana Valtioneuvoston vuonna 2012 hyväksymää kehityspoliittista toimintaohjelmaa mukaillen painotuksena ihmisoikeuskysymykset, joiden eteen KPT on erityisesti pyrkinyt tekemään töitä. Ihmisoikeudet onkin nostettu kaiken kehitysyhteistyön perustaksi. Tämä tukee myös aikaisempia köyhyyden poistamiseen liittyviä teemoja.

3.4.1 Kolmannen kauden toiminta ja tuotokset

Kesäkuussa 2013 Suomen ulkoasianhallinto julkaisi ensimmäisen ihmisoikeusstrategian, jonka periaatteena on ihmisoikeuksien ja tietoisuuden levittäminen johdonmukaisemmin ulkopoliittikan eri sektoreille. Aiemmillä kausilla ja koko kehityspoliittikan pääteemana edelleen oleva johdonmukaisuuden kehittäminen kytkeytyy myös ihmisoikeuksien painottamiseen kehitysyhteistyössä. Ihmisoikeuksien toteutumisesta vastuullisiksi tahoiksi ei katsottu enää vain kohdemaiden hallituksia, vaan myös niitä tahoja, jotka voivat vaikuttaa politiikkojen toteutumiseen eri yhteistyön osa-alueilla. KPT esitti että johdonmukaisuuden kehittäminen ja parantaminen on korostunut erityisesti nykyisellä kaudella, sillä kehitysmaihin kohdistuneet rahavirrat, kuten investoinnit ja kauppa on nostettu kriittiseen tarkasteluun. Huomattavaa on muun muassa se, merkittävän osan kehitysmaihin virtaavasta pääomasta itse asiassa muodostavat siirtolaisten rahalähetykset, jotka paikoitellen ovat jopa suurempia, kuin valtion sama kansainvälinen kehitysapu.

KPT esitti, että tarvitaan enemmän kansainvälistä yhteistyötä ja vuoropuhelua tehokkaan kehityspoliittikan saavuttamiseksi. Suomen tulisi esimerkiksi luoda yhteinen strategia muiden Pohjoismaiden kanssa ihmisoikeuskysymyksiin pohjaten. Yhteistyötä tarvitaan kuitenkin myös BRICS –maiden kanssa ja keskustelua ihmisoikeuskysymyksistä tulisi erityisesti korostaa kehityspoliittisen ohjelman hengessä. Jo aiemmillä kausillakin keskusteltu ulkoasianhallinnon sisäisen koordinaation parantaminen on ollut edelleen KPT:n suosituksien listalla, sillä johdonmukaisuuden kehittäminen vaatii avoimuutta ja sujuvuutta myös kansallisella tasolla. Toimikunta linjasi, että Suomen tulisi pyrkiä myös kehittämään ja tukemaan kumppanimaidensa yksityistä sektoria ja parantamaan yritystoiminnan vastuullisuutta, joilla on työpaikkojen luomisen kautta merkittävä kytkös ihmisoikeuksien toteutumiseen. Tätä avausta on pidetty tervetulleena lisänä ns. perinteiseen kehityspoliittikkaan.

Kaudella on järjestetty matkoja mm. Brysseliin kehityspoliittisen johdonmukaisuuden tiimoilta, Etiopiaan Suomen kehityspoliittikan ja yhteistyön toimeenpanon arvioimiseksi, sekä vuonna 2013

Sambiaan sekä Tanskaan. Toimikunnan järjestämiä matkoja on yleisesti kiiteltu. Niiden on katsottu tuoneen, usein varsin kompleksisiin ja abstrakteihin, kehityspoliittisiin kysymyksiin konkretiaa ja käytännön esimerkkejä, jotka ovat lisänneet päätöksentekijöiden ymmärrystä asioista.

3.4.2 Kolmannen kauden tulokset ja vaikuttavuus

Valtioneuvosto asetti 8. joulukuuta 2011 järjestyksessään kolmannen kehityspoliittisen toimikunnan, jonka toimikausi kestää vuoteen 2015 asti. Toimeksianto mukaili pitkälti edellisiä mutta nosti esiin aikaisempaan voimakkaammin politiikkajohdonmukaisuuden vaateen sekä KPT:n roolin kannustaa ulkopuolisen kehitysrahoituksen aktivointia. Uuden toimeksiannon mukaisesti:

Kehityspoliittinen toimikunta on valtioneuvoston asettama kehityspolitiikan neuvoa-antava elin. Se seuraa ja arvioi toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla ja näillä tehtäviä keskeisiä päätöksiä. Kehityspoliittinen toimikunta arvioi kehitysyhteistyötoiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Lisäksi se edistää globaaleja kehityskysymyksiä koskevaa kokonaisvaltaista keskustelua Suomessa ja kannustaa julkisen sektorin ulkopuolisen kehitysrahoituksen aktivointia sekä edistää kehityspolitiikan johdonmukaisuutta Suomessa.

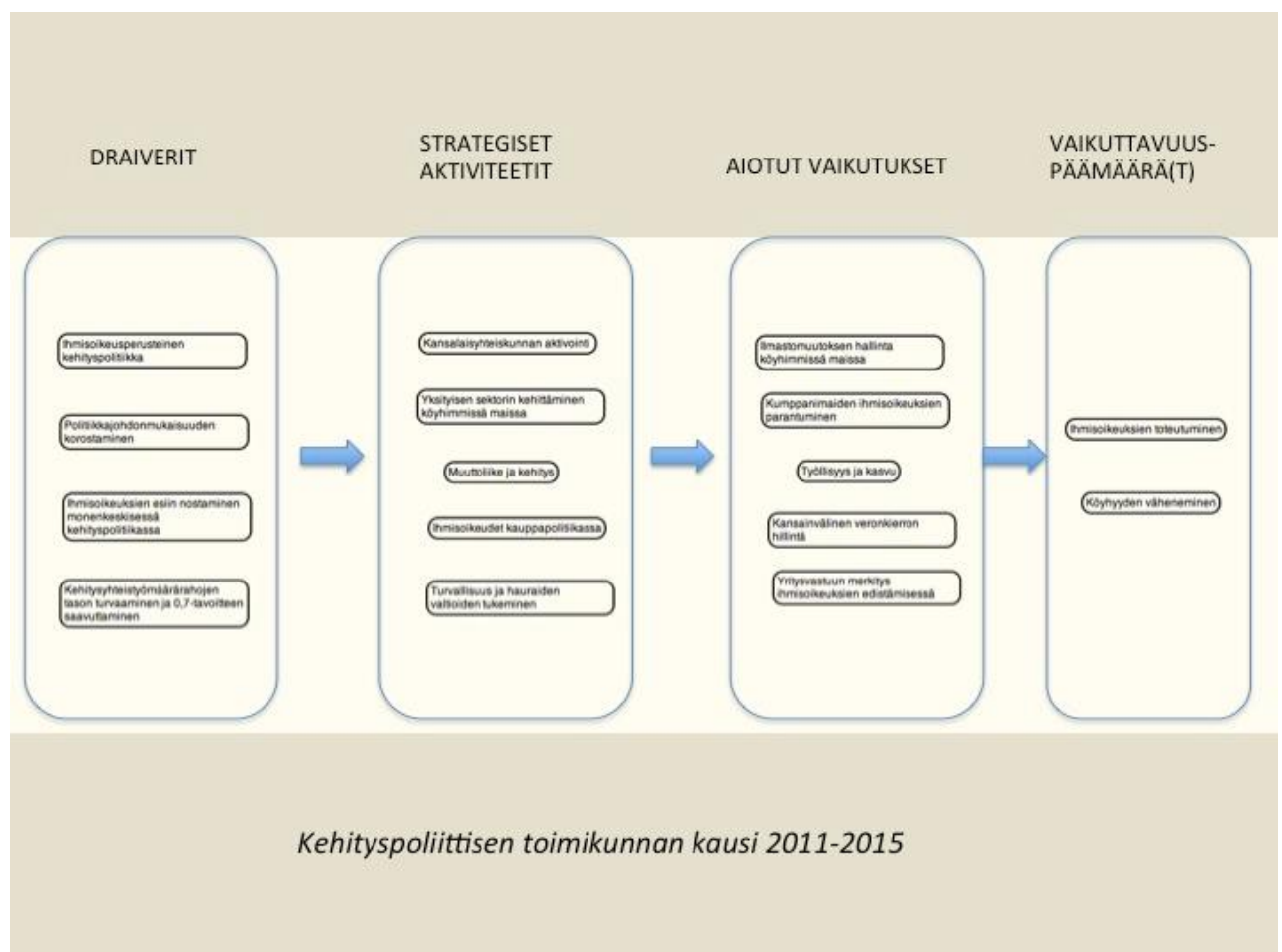
Toimikaudella 2011–2015 kehityspoliittisen toimikunnan keskeiset tavoitteet ovat:

- YK:n vuosituhattulistuksen ja muiden globaalien sitoumusten toimeenpanon varmistaminen.
- Kehityspoliittista johdonmukaisuutta edistävän toimintakulttuurin vahvistaminen eri politiikkalohkoilla siten, että globaali kehitysnäkökulma otetaan entistä paremmin huomioon määriteltäessä kansallista etua keskeisissä päätöksissä.
- Hallitusohjelman painotusten seuranta.
- Osallistuminen kehityspoliittisen ohjelman valmisteluun ja sen toteutumisen seuranta.
- Toimikunnan sidos- ja intressiryhmien kiinnittäminen kehitysongelmiin ja keskustelun aktivoiminen maailmanlaajuisista köyhyyttä vähentävästä politiikasta.

Taustalla oli Kataisen hallituksen ohjelma, jossa korostettiin kehityspolitiikan olevan osa laaja-alaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Hallitusohjelmassa todettiin, että Suomi korostaa omassa kehitysyhteistyössään oikeusvaltiokehitystä, demokratiaa, ihmisoikeuksia ja kestävästä kehitystä. Erityisiä painopistealueina olivat koulutus, ihmisarvoinen työ, nuorisotyöttömyyden vähentäminen sekä naisten ja lasten aseman parantaminen. Toiminnassa lisäksi todettiin hyödynnettävän Suomen vahvuuksia koulutuksessa, terveyden edistämisessä, viestintä- ja ympäristöteknologiassa sekä hyvässä hallinnossa.

Kehityspoliittinen ohjelma valmisteltiin näiden yleisten linjausten pohjalta poikkeuksellisen laaja-alaisen ja avoimen prosessin kautta. Ministeri Hautalan tarkoituksena oli saada mahdollisimman laajalti kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän ja eri hallinnonalojen näkemykset välittymään ohjelman valmisteluun. Tässä onnistuttiinkin kohtuullisen hyvin. Suomen kehityspoliittinen toimenpideohjelma valmistuikin maaliskuussa 2012. Ohjelmassa todettiin, että Suomen lähtökohtana on ihmisoikeusperustainen lähestymistapa kehitykseen. Ohjelmassa korostuvat myös vihreän osallistavan talouden periaatteet. Tavoitteiden saavuttamiseksi painotettiin voimakkaasti eri

politiikka-alojen välistä johdonmukaisuutta. Rakenteeltaan ohjelma jakautui neljään osaan: Ensimmäiseen osaan kuuluivat ihmisoikeusperustainen lähestymistapa ja Suomen toimintatavat eli demokraattinen omistajuus, vastuullisuus, avoimuus, tuloksellisuus, johdonmukaisuus ja keskittyminen. Toisessa osassa esiteltiin läpileikkaavat tavoitteet: sukupuolten tasa-arvon ja ilmastonkestävyyden edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Kolmas osa määritteli neljä painopistettä, joita Suomi kehityspoliitikassaan ja -yhteistyössään korostaisi. Niitä olivat ihmisoikeuksia edistävä, demokraattinen ja vastuullinen yhteiskunta, osallistava ja työllistävä vihreä talous, luonnonvarojen kestävä hallinta ja ympäristönsuojelu sekä inhimillinen kehitys. Loppuun liitettiin vielä Suomen humanitaarinen apu.

Kuvio 4. Kehityspoliittisen toimikunnan strategiset linjaukset kaudella 2011-2015

Kolmas Kehityspoliittinen toimikunta julkisti ensimmäisen vuosiarvionsa vuonna 2013. Sen teemat kiertyivät varsin tiiviisti vuoden 2012 toimenpideohjelman linjauksiin. KPT:n mukaan ihmisoikeusperustainen lähestymistapa oli otettu varsin hyvin huomioon uusissa linjauksissa ja ohjeistuksissa. Tämä näkyi toimikunnan mukaan myös kahdenvälisen kehitysyhteistyön pohjaksi laadituissa maaohjelmissa, joiden mukaan Suomi pyrkii suuntaamaan tukensa köyhimmille ja haavoittuvimmassa asemassa oleville väestöryhmille. Myös YK-järjestöissä ja kehityspankeissa Suomi oli pitänyt ihmisoikeuskysymyksiä vahvasti esillä. Toimikunta kuitenkin peräänkuulutti vieläkin vahvempaa maaohjelmien oikeusanalyysia ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. Niin ikään kumppanimaiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa käytävissä neuvotteluissa myös

ihmisoikeuksien kannalta vaikeita asioita tuli nostaa voimakkaammin esille - silläkin uhalla, että ne saattavat herättää ristiriitoja.

Vuoden 2014 vuosiraportissa politiikkajohdonmukaisuus nousi keskeiseksi teemaksi. KPT:n mukaan "kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus on nyt entistä tärkeämpää, sillä kehitysmaihin suuntautuvat rahavirrat – kuten kauppa, investoinnit ja siirtolaisten rahalähetykset – ovat kasvaneet. Niillä on nykyisin kehitysyhteistyötä huomattavasti suurempi merkitys köyhille maille. Lisäksi käänteiset rahavirrat, kuten veronkierrosta johtuva pääomapako, vaikeuttavat kehitystavoitteiden saavuttamista". Raportti tarkasteli erityisesti viittä politiikkalohkoa, jotka olivat: taloudelliset ulkosuhteet ja kauppapolitiikka, verotus, turvallisuus ja kriisinhallinta, maahanmuutto sekä ilmastopolitiikka.

Verrattuna aikaisempiin toimikausiin Kehityspoliittisen toimikunnan linjassa oli vuosina 2013-14 tapahtunut selvää terävöitymistä. Tarkasteltavien asiakysymysten fokusta oli kavennettu ja samalla kannanottoja suhteessa hallituksen kehityspolitiikkaan tiukennettu. KPT:n sisällä uuden rohkean linjauksen peräänkuuluttaminen esim. kauppa-, yritysvastuu- ja veronkiertokysymyksissä on kuitenkin herättänyt vilkasta keskustelua ja eriäviä kantoja (esim. päästökaupparahoitus tai 14.3 KPT:n toimesta laadittu veronkiertoseelvitys, ks. Ylönen 2014). Ulkoministeriössä tehtyjen haastattelujen mukaan uutta, terävää linjaa on kuitenkin pidetty hyvänä. Sen on katsottu tuovan keskusteluun uusia toimijoita ja antavan ministeriölle sparrausapua toimenpideohjelman linjausten toimeenpanossa. Määrärahakysymyksissä KPT on ollut kuitenkin ulkoministeriön puolella puolustaessaan 0,7 prosentin BKT-osuutta ja antaessaan julkilausumia, joissa vastustetaan kehitysyhteistyö määrärahojen leikkauksia (vrt. KPT:n tiedote 28/2914 annettu 13.2.2014).

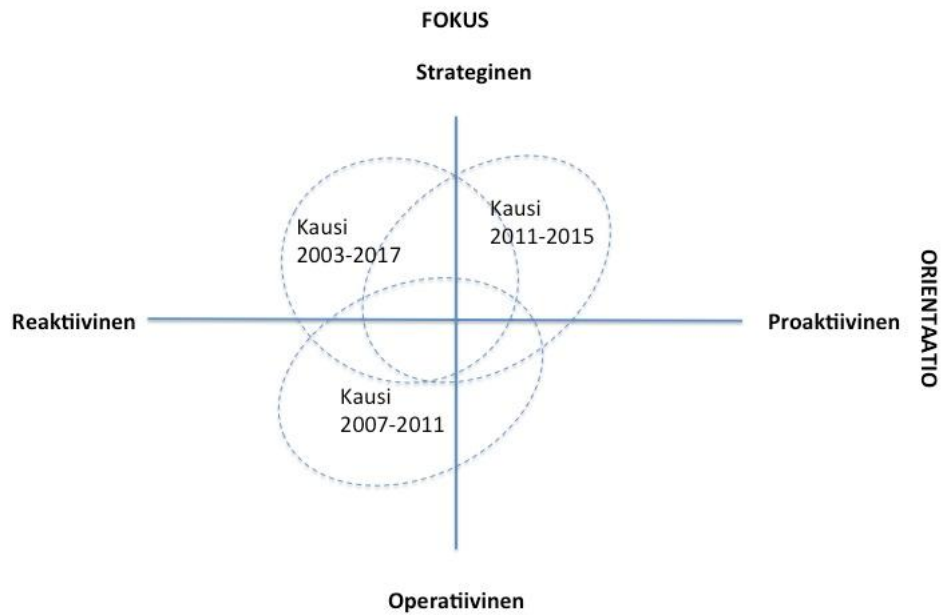
3.4.3 Yhteenveto vaikuttavuudesta

Kehityspoliittisen toiminnan kolmannen kauden vaikuttavuuden arviointi on tässä vaiheessa mahdotonta, koska työ on monelta osin vielä kesken. Joka tapauksessa jäsenistön keskuudessa on yleinen näkemys siitä, että toiminta on jännevöitynyt ja keskusteluun on nostettu uusia kysymyksiä, kuten kehitysmaaliiketoiminta ja pk-yritysten rooli kehityspolitiikan kentällä. Tämä "Team Finland" -henkinen keskustelu on koettu virkistävänä ja raikkaana. Myös ideologiset raja-aidat liiketoimintakysymysten suhteen ovat madaltuneet ja myös ns. perinteiset kehitysmaa-aktivistit kokevat, että kehitysmaiden pk-yritysten tukemisella ja niiden toimintaympäristön kehittämällä on merkittävä rooli talouskasvun aikaan saamisessa ja köyhyyden vähentämisessä.

Taulukko 4. Yhteenvedo kolmannen kauden vaikuttavuudesta

Vaikuttavuusnäkökulma	Vahvuudet	Heikkoudet	Kommentit
Temaattinen vaikuttavuus	- Uusien politiikkajohdonmukaisuuden kannalta merkittävien teemojen esiin nostaminen (kansainväliseen verotukseen liittyvät kysymykset, vertailevat selvitykset esim. Ruotsin ja Tanskan yritysinstrumenteista) - Temaattinen fokus on mahdollistanut asioiden perusteellisemmän tarkastelun	- Ihmisoikeusperusteisen lähestymistavan mahdollisuuksien ja rajoitteiden ajoittain kritiikin tarkastelu - Kehitysyhteistyö-määrärahojen uudelleen kohdentamiseen liittyvien avausten vähäisyys.	- Rohkeat avaukset eivät ole miellyttäneet kaikkia mutta synnyttäneet kaivattua keskustelua.
Evidenssiin perustuva vaikuttavuus	- Toimikunnan tilaamat taustaselvitykset tuoneet esim. kansainvälisen kaupan ja verotuksen kysymyksiin kaivattua taustatietoa.	- Selvitysten lisäksi tai sijaan toimikunta olisi voinut kuunnella asiantuntijoita laaja-alaisemmin. Monet kysymykset saattavat olla ideologisesti hyvin latautuneita, mikä olisi puoltanut laajemman asiantuntemuksen mukaan ottamista.	- Strategisesti laajoja taustaselvityksiä ja kannanottoja. Konkreettinen, päätöksentekoa tukeva evidenssi vähäisempää.
Kriittinen vaikuttavuus	- Vrt. aikaisempi huomio poleemisten teemojen rohkeasta käsittelystä.	- Varsin tiivis pidättäytyminen toimenpideohjelman sisällöissä rajoitti hieman politiikkajohdonmukaisuuden kannalta tärkeiden teemojen käsittelyä.	- Selkeä ja johdonmukainen ote
Syntetisoiva vaikuttavuus	- Poliitiikkajohdonmukaisuuden kattava ja analyyttinen käsittely on tuonut muita yhteiskunnan lohkoja (maatalous, verotus, työllisyys, innovaatiot jne. keskusteluun).	- Ilmiöalueiden välisten rajapintojen ja keskinäisriippuvuuksien tarkastelu vähäistä.	- Vuoden 2014 vuosiraportti laadultaan ja sisällöltään yksi parhaista.
Verkostovaikuttavuus	- Uusien toimijoiden aktivoituminen (esim. elinkeinoelämän järjestöt).	- Osallistuminen kuitenkin edelleen varsin kapeaa ja painottuu kansalaisjärjestöihin, joilla on myös suoria vaikuttamiskanavia kehityspoliittikakysymyksiin.	- Uudenlaisilla työskentelytavoilla olisi voinut aktivoida jäsenistöä

Edellä on kuvattu Kehityspoliittisen toimikunnan eri toimikausien temaattisia linjauksia, erillispainotuksia ja näiden muodostamia strategiakarttoja. Lopuksi eri toimikausien painotukset voidaan yhteenvedomaisesti tiivistää kuviossa 1 esitettyihin toiminnallisiin rooleihin. Sijoittelu perustuu yllä olevaan analyysiin sekä haastatteluihin, joiden yhteydessä haastateltavia pyydettiin arvioimaan painopisteitä akselilla. Tulos ei ole tiukkojen kvantitatiivisten kriteerien ja robustien mallien (esim. *multi-dimensional scaling*) tuottama vaan lähinnä heuristinen.

Kuvio 5. Kehityspoliittisen toimikunnan eri kausien sijoittuminen strategiakenttään niiden toiminnan fokuksen ja orientaation perusteella.

Yhteistä kaikille toimikunnille oli varsin tiukka pidättäytyminen kehityspoliittisen ohjelman linjauksissa mikä osittain lisää niiden reaktiivisuutta ja operatiivisuutta. Ensimmäisen kauden tehtävänä oli KESU:n jälkeen nostaa Kehityspoliittisen toimikunnan strategisuutta ja tuoda sitä vahvemmin poliittiselle areenalle. Siinä tehtävässään sen voidaan katsoa onnistuneen varsin hyvin. Tästä huolimatta uudet avaukset jäivät vähiin ja linjaukset keskittyivät pitkälti kehityspoliittisen ohjelman sisältöjen korostamiseen ja YK:n vuosituhattavoitteiden edistämiseen. Toisella kaudella avauksia oli määrällisesti paljon. Vuosiraporteissa oli suuri joukko eri teemoja ja kehittämissuosituksia. Tämä aikaansai huomion kiinnittymisen kattavaan joukkoon kehityspoliittisia kysymyksiä, mutta samalla strateginen fokus hämärtyi hieman ja yksityiskohtien määrä peitti alleen selkeät politiikkapainotukset. Viimeisellä kaudella painotukset ovat liittyneet vahvasti oikeusperustaisen kehityspoliitiikan linjauksiin sekä politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamiseen. Tämä on tuonut toimintaan selkeää strategista fokusta ja osana politiikkajohdonmukaisuutta joukon uusia avauksia, jotka ovat liittyneet kehityskaaliiketoimintaan, kansainvälisen yritysverotuksen kysymyksiin sekä kriisinhallinnan ja kehityspoliitiikan rajapintoihin.

4. JÄSENTEN JA SIDOSRYHMIEN NÄKEMYKSET KPT:N TOIMINNASTA

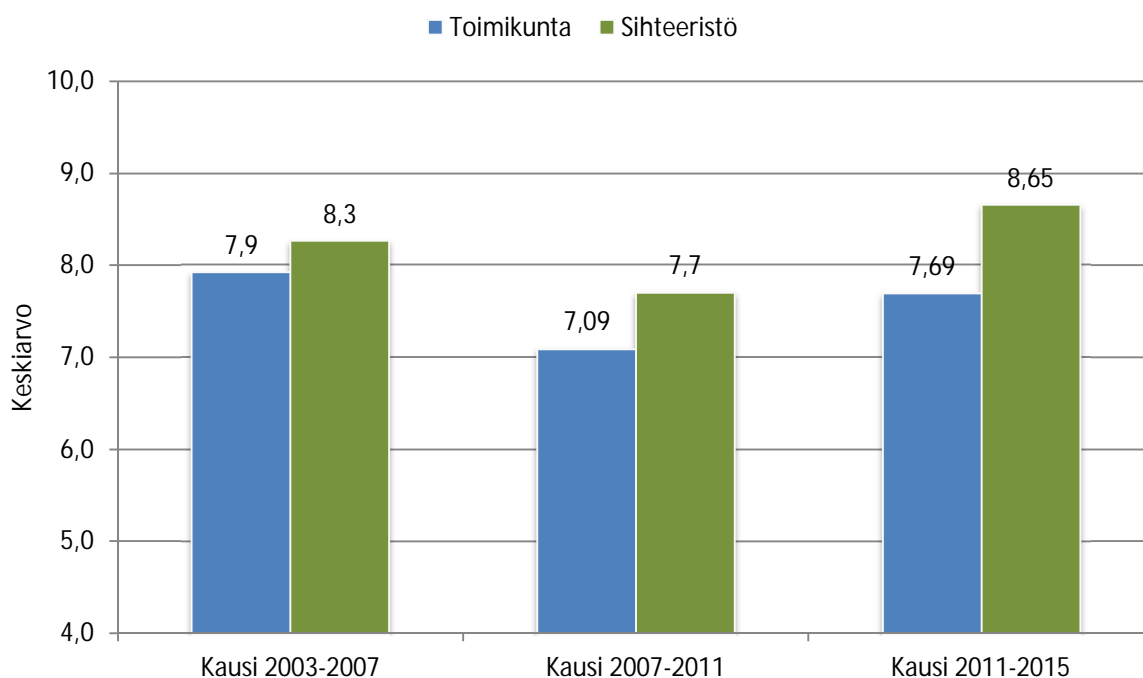
Tähän lukuun on koottu yhteen haastattelujen ja sähköisen kyselyn² tulokset Kehityspoliittisen toimikunnan jäsenten (ml. asiantuntijajäsenet) ja sidosryhmien näkemykset KPT:n toiminnasta, sen tuloksista, relevanssista ja vaikuttavuudesta. Sidosryhmäanalyysi muodostaa eräänlaisen vertailuaineiston, jonka perusteella voidaan verifioida edellä esitettyjä huomioita toiminnan tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Analyysin tarkoituksena on myös luoda pohjaa Kehityspoliittisen toimikunnan tulevan organisaatiomallin ja toimintakonseptin hahmottamiselle. Tuloksia tulkittaessa on huomioitava, että vastaajat ovat suurelta osin itse osallistuneet KPT:n toimintaan eikä kyseessä ole näin ollen täysin ulkopuolinen näkemys toimikunnan roolista ja lisäarvosta suomalaisessa yhteiskunnassa.

4.1 Jäsenten ja sidosryhmien näkemys KPT:n toiminnan tehokkuudesta ja laadusta

Toimikausien välisessä vertailussa ja arvottamisessa on syytä olla hyvin varovainen sillä kullakin kaudella niin kansainvälinen toimintaympäristö kuin kansallinen politiikkaympäristö ovat vaihdelleet suuresti. Vaihtelut ja kontingenssitekijät ovat koskeneet niin kehityspoliittiselle agendalle nousseita asiakysymyksiä, hallitusohjelman ja kehityspoliittisen ohjelman linjauksia kuin toiminnassa mukana olleita henkilöitä sekä heidän taustaorganisaatioitaan. Seuraava yhteenveto perustuu pääasiassa kysely- ja haastatteluaineistossa esiin nostettuihin huomioihin ja tarkastelutapa ei toivottavasti ole osoitteleva vaan pikemminkin rakentava, so. mitä voimme oppia eri toimikausien vahvuuksista ja puutteista.

² Tutkimus tehtiin online-kyselynä ennalta määrätyle kohderyhmälle. Sähköpostikutsu tutkimukseen lähetettiin yhteensä 140 henkilölle (efektiivinen kohderyhmä oli 127 henkilöä). Kyselyn vastausprosentti on 44,1 %. Kysely suoritettiin 16.6. – 14.8.2014 välisenä aikana.

Kouluarvosanojen keskiarvot

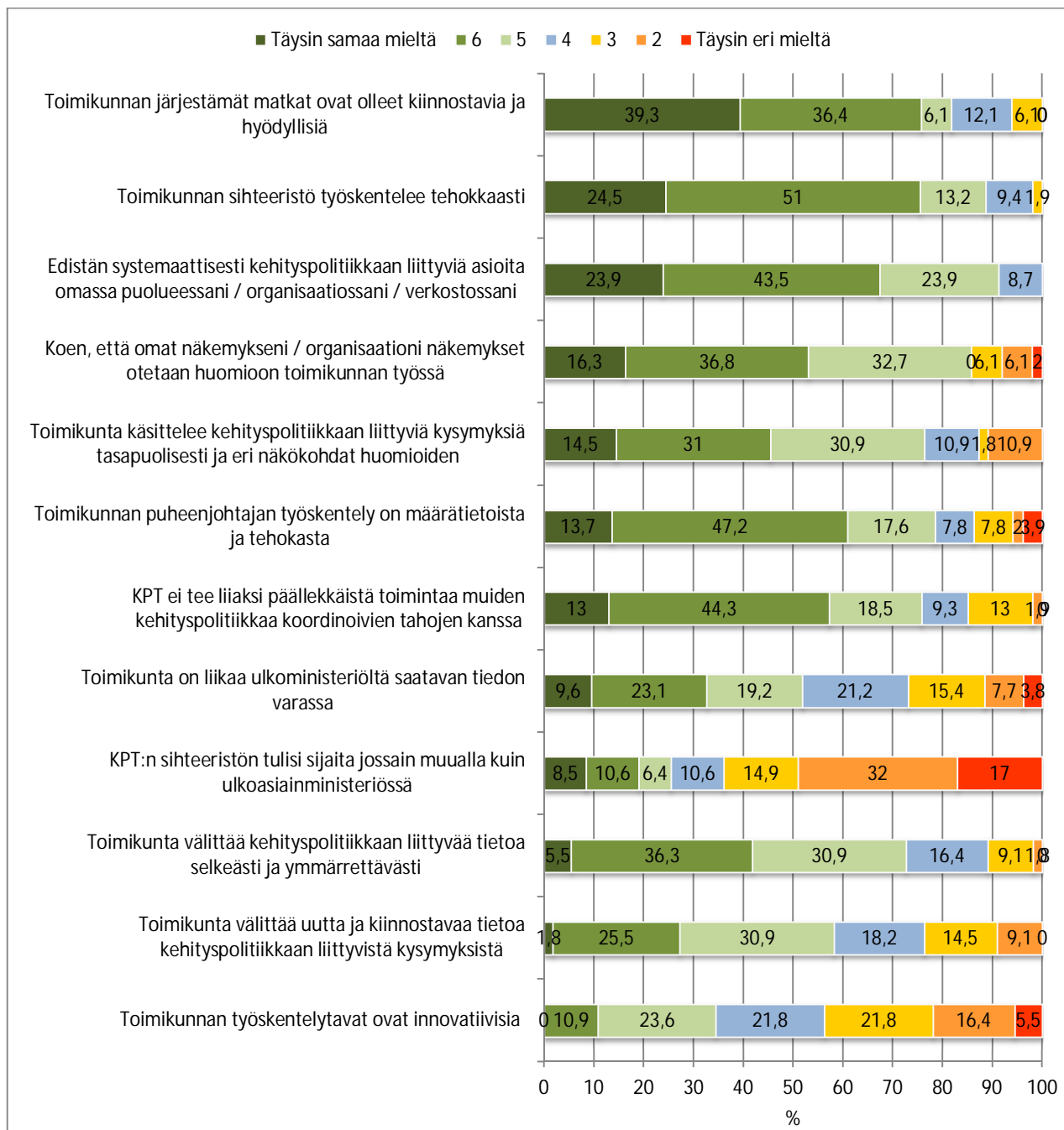
Kuvio 6. Sidosryhmien arvio toimikunnan onnistumisesta eri kausilla

Kuvio 6 yllä osoittaa, että kokonaisuudessaan Kehityspoliittisen toimikunnan ja sen sihteeristön työskentelyä on pidetty varsin onnistuneena kaikkien kolmen kauden aikana. Tämä ei vielä kerro toiminnan strategisesta merkityksestä tai relevanssista (tästä myöhemmin) vaan siitä, että kohtuullisin pienillä määrärahoilla (määrärahat vuosina 2003-2014 alle 150 000 euroa / vuosi) on saatu aikaiseksi paljon ja näkyvää toimintaa. Etenkin sihteeristön kohdalla lähes jokainen tätä arviointia varten haastatelluista korosti, että on suorastaan uskomatonta, miten kahden hengen sihteeristö voi pyörittää niin tehokkaasti ja asiantuntevasti äärimmäisen vaikeista asiakysymyksistä koostuvaa ja lukuisia intressiritiriitoja sisältävää asiapalettia. Kun muun operatiivisen työn (täysistuntojen valmistelu, matkat, työvaliokunnat jne.) lisäksi sihteeristöllä on ollut keskeinen rooli vuosiarvioiden kokoamisessa, voidaan tätä pitää erinomaisena suorituksena. Kyselyssä esitetyn väitteen "Toimikunnan sihteeristö työskentelee tehokkaasti" kanssa hieman alle 90 % vastaajista oli samaa mieltä (täysin samaa mieltä olevien vastaajien määrä oli 24, 5 % ja osittain samaa mieltä 51 %).

Myös puheenjohtajien työskentelyä on pidetty onnistuneena. Haastateltavat ja kyselyyn vastanneet ymmärtävät, että puheenjohtaja hoitaa tehtävänsä oman toimen/toimiensa ohessa ja tällöin tärkeintä onkin määritellä toimikunnalle työskentelylle strategiset puitteet ja toimia siltanrakentajana eri intressiosapuolten välillä. Etenkin ensimmäisen ja kolmannen kauden puheenjohtajien työskentelyä on kiiteltu laajasti. Heidän katsotaan olleen paitsi asialle omistautuneita myös omilla laajoilla verkostoillaan kyenneet vaikuttamaan asioihin ja saaman ennen kaikkea kansanedustajia sekä puolueiden muita edustajia aktivoitumaan kehityspoliittisten kysymysten suhteen.

Tarkasteltaessa Kehityspoliittisen toimikunnan toimintakäytäntöjä ja prosesseja laajemmin voidaan tehdä mielenkiintoisia huomioita toimielimen roolista ja tehtävistä. Arvioinnissa on tärkeää kysyä

sekä tehdäänkö oikeita asioita (strategia ja relevanssi) mutta myös tekeekö tarkastelun kohteena oleva organisaatio niitä oikealla tavalla. Alla olevaan kuvioon on koottu kyselyyn vastanneiden näkemyksiä Kehityspoliittisen toimikunnan toimintatapojen ja prosessien onnistuneisuudesta.

Kuvio 7. Sidosryhmien näkemykset toimikunnan roolista, toiminnasta ja lisäarvosta vuosina 2003-2014.

Vastauksissa näkyvät hyvin jo edellä todetut positiiviset huomiot sihteeristön toiminnan tehokkuudesta ja toimikunnan järjestämien matkojen hyödyllisyydestä. Sen sijaan on hieman yllättävää, että toimikunnan käsittelemien asiakysymysten monipuolisuus (kysymys: "toimikunta käsittelee kehityspoliittikkaan liittyviä kysymyksiä tasapuolisesti ja erilaiset näkökohdat huomioiden", erilaisten toimijaryhmien näkemysten inklusiivisuus (kysymys: "koen, että omat/organisaationi näkemykset otetaan huomioon toimikunnan työssä) saa kyselyssä näinkin positiivisen vastauksen.

Ensimmäisen kohdalla myönteisten vastausten osuus on lähes 80 % ja jälkimmäisen kohdalla yli 80 %. Eräissä haastatteluissa tosin kritisoitiin, että tästä huolimatta toimikunnan työskentelyä leimaa "sisäänpäinlämpiävyys" ja tiettyjen asiakysymysten (esim. päästökauppatulokysymys, yritysten globaali yhteiskuntavastuuasiat liian yksipuolinen tarkastelu). Samaan hengenvetoon on kuitenkin todettava, että toisissa haastatteluissa taas kiiteltiin toimikunnan puheenjohtajan ja sihteeristön kykyä sisällyttää erilaisia näkemyksiä yhteisiin kannanottoihin, julkilausumiin ja vuosiarvioteksteihin.

Kehityspoliittisen toimikunnan yhtenä keskeisenä tehtävänä on myös kehityskysymysten laajempi tunnetuksi tekeminen esim. poliittisten puolueiden ja muiden sektoriministeriöiden keskuudessa (vrt. politiikkajohdonmukaisuusvaade). Ottamatta kantaa käsiteltävien teemojen sisältöihin ja niihin liittyviin erilaisiin näkemyksiin, yli 90 % kyselyyn vastanneista kertoi systemaattisesti edistävänsä kehityspoliittisia kysymyksiä omissa puolueissaan, organisaatioissaan ja verkostoissaan. Myös tältä osin toimikunnan voidaan katsoa onnistuneen hyvin tiedonvälitystehtävässään.

Kyselyvastausten perusteella keskeisimmät Kehityspoliittisen toimikunnan toimintatapojen kehittämiseen liittyvät kysymykset ovat kehityspolitiikkaan liittyvän tiedonvälittämisen selkeyden ja ymmärrettävyyden lisääminen, uusien avausten, uuden ja kiinnostavan tiedon välittäminen sekä uudet ja ennakkoluulottomat keskusteluavaukset. Samoin uusien työskentelytapojen (esim. sosiaalisen median hyödyntäminen, living lab -menetelmät jne.) nousivat kehittämistarpeiden kärkeen. Todettakoon, että viimeistä lukuun ottamatta näissä on tapahtunut huomattavaa parannusta viimeisten vuosien osalta. Esimerkiksi vuosiraporttien sisältöön, tekniseen laatuun ja luettavuuteen on kiinnitetty paljon huomiota ja se näkyy lopputuloksessa. Samaan aikaan raportteja voidaan teemojen käsittelyn, johtopäätösten ja suositusten osalta pitää varsin yllätyksettöminä. Useat haastateltavat totesivat, että tämä osaltaan vaikuttaa niiden saamaan ja herättämään vähäiseen keskusteluun

Kehityspoliittisen toimikunnan suhde ulkoasiainministeriöön (ja etenkin sen kehityspoliittiseen osastoon) on ollut yksi keskustelua herättävistä teemoista. Joissain haastatteluissa todettiin, että toimikunta on liiaksi "ministeriön käsikassara" eikä näin voi kriittisesti seurata ja arvioida kehityspoliittisten ohjelmien toteutusta ja sovittujen päätösten toimeenpanoa. Myös toimikunnan fyysisen sijainnin ulkoasiainministeriössä on katsottu vaikeuttavan tätä "vahtikoiran" tehtävää. Edellä esitetyt kyselyvastaukset antavat osittain tukeaan tälle huolenilmaukselle. Väittämän: "*toimikunta on liikaa ulkoministeriöltä saatavan tiedon varassa*" antoi tukea 52 % vastaajista. Sen sijaan pienempi osa vastaajista oli sitä mieltä, että KPT:n sihteeristön tulisi sijaita jossain muualla kuin ulkoministeriössä. Tätä kysymystä on syytä tarkastella hieman lähemmin. Kehityspoliittisen toimikunnan tehtävät ja tavoitteet on kuvattu seuraavasti:

Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) on valtioneuvoston asettama neuvoa-antava elin, joka seuraa ja arvioi Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Se arvioi myös kehitysyhteistyön laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Toimikunta on parlamentaarisesti ja yhteiskunnallisesti edustava.

Toimikunnan mandaatissa korostetaan, että KPT on valtioneuvoston asettama neuvoa-antava elin, joka seuraa Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla (lue: kaikilla) ja arvioi kehitysyhteistyön laatua ja vaikuttavuutta. Ulkoasiainministeriön ollessa kehityspolitiikan valmistelusta ja toimeenpanosta vastuussa oleva ministeriö KPT:n liiallinen läheisyys suhteessa ministeriöön saattaa vaikeuttaa valvonta- ja arviointitehtävää. Vaikka kyseessä

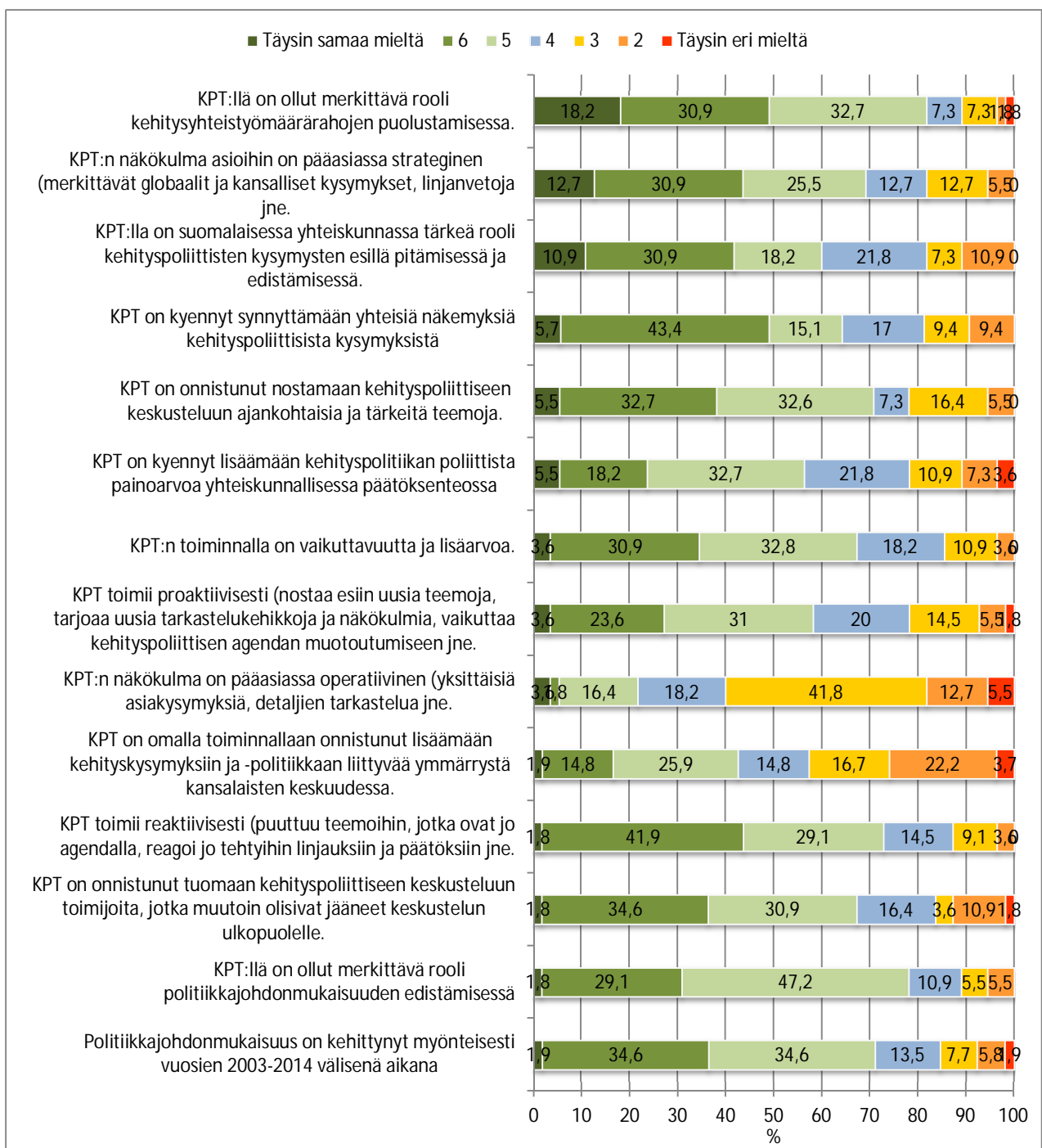
ei ole suoranaista tarkastustoimintaa suorittava elin, voi sen liiallinen läheisyys suhteessa ulkoministeriöön kaventaa seuranta- ja arviointinäkökulmaa. Erityisesti ns. politiikkajohdonmukaisuuden edistämistehtävän kohdalla näkökulmasta saattaa muodostua liaksi ulkoministeriövetoinen. Tästä enemmän luvussa 5.2.

4.2 Jäsenten ja sidosryhmien näkemys KPT:n toiminnan vaikuttavuudesta ja lisäarvosta

Kyselyn yhteydessä vastaajilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään Kehityspoliittisen toimikunnan roolista ja lisäarvosta suomalaisessa yhteiskunnassa. Alla olevaan taulukkoon on koottu vastausjakaumat kyseisen teema-alueen kysymyksistä. Lopuksi saman teeman avokysymyksiä on tehty kooste, joka täydentää kokonaiskuvaa.

Kyselyn merkittävin tulos on se, että Kehityspoliittisen toimikunnan rooli ja lisäarvo nähdään nimenomaan strategisena politiikkaverkostona, joka nostaa kansalliseen keskusteluun merkittäviä globaaleita kehityskysymyksiä, pitää yllä strategista kehityspoliittista keskustelua sekä kykenee synnyttämään yhteisiä näkemyksiä kehityspoliittisista kysymyksistä ja Suomen linjasta suhteessa niihin. Samoin se, että KPT:n katsotaan onnistuneen tehtävässään lisätä kehityspoliitiikan painoarvoa yhteiskunnallisessa keskustelussa ja puolustaneen kehitysyhteistyömäärärahoja, voidaan katsoa KPT:n mandaattia vasten erinomaiseksi suoritukseksi.

Samaan aikaan parannettavaa Kehityspoliittisen toimikunnan yhteiskunnallisessa tehtävässä mm. keskustelun terävöittämisessä, proaktiivisissa uusissa avauksissa sekä toimijakentän laajentamisessa. Myös kansalaiskeskusteluun ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttamisessa (olkoonkin, ettei se ole KPT:n ydintehtävä) jää edelleen mietittäväksi uusia keinoja. Myös Kehityspoliittisen toimikunnan roolia politiikkajohdonmukaisuuden edistäjänä pidettiin yleisesti ottaen onnistuneena, vaikka tähän liittyvät kysymykset jäivätkin kokonaislistauksessa häntäpäähän. Tähän vaikuttanee johdonmukaisuusasioiden vaativuus sekä KPT:n konkreettisten vaikuttamiskeinojen vähyyt. Kokonaisuutena Kehityspoliittisella toimikunnalla voidaan sanoa olleen vaikutusta ja lisäarvoa - ainakin, jos asiaa tarkastellaan toimikunnan työssä mukana olleiden näkemysten kautta. Kokonaan toinen kysymys on toimikunnan työn tunnettuus ja merkitys niiden kannalta, jotka eivät sitä ole läheltä seuranneet. Haastatteluissa kävi ilmi, että edes ulkoministeriössä muilla kuin kehityspoliittisella osastolla toimikunnan työtä ei aina välttämättä tunneta.

Kuvio 8. Sidosryhmien näkemys toimikunnan vaikuttavuudesta ja lisäarvosta

Lisäksi käännteiset rahavirrat, kuten veronkierrosta johtuva pääomapako, vaikeuttavat kehitystavoitteiden saavuttamista". Raportti tarkasteli erityisesti viittä politiikkalohkoa, jotka olivat: taloudelliset ulkosuhteet ja kauppapolitiikka, verotus, turvallisuus ja kriisinhallinta, maahanmuutto sekä ilmastopolitiikka.

Seuraavaan taulukkoon on koottu lopuksi kyselyn avovastausten ja haastattelujen perusteella keskeisimmät Kehityspoliittisen toimikunnan aikaansaannokset ja asiat, joissa tulokset ovat jääneet odotettua vaatimattomammiksi vuosien 2003-2014 välisenä aikana. Listaus noudattelee pitkälti edellä esiteltyjä kyselyjakaumia, mutta täsmentää niitä eräiden temaattisten sisältöjen osalta. Aikaansaannosten ja epäonnistumisen suhteen ei ole tehty eroa eri kausien välillä.

Taulukko 5. Sidosryhmien näkemykset toimikunnan aikaansaannoksista

Merkittävimmät aikaansaannokset/onnistumiset	Odotettua vaatimattomammat tulokset/epäonnistumiset
<ul style="list-style-type: none"> • Poliittikajohdonmukaisuuden esillä pitäminen ja sen puutteiden korostaminen (työn vaikutus näkyy mm. UaV:n mietinnössä 2014) • Kehityspoliittisen keskustelun laajeneminen ja syveneminen valtiollisessa valmistelu- ja päätöksentekoinstansseissa (eduskunnan valiokunnat, puolueet, kansanedustajat, hallitus) • Jäsenten kapasiteetin ja osaamisen vahvistaminen sekä uusien toimijoiden mukaan saaminen • Kehityspoliitiikan seurantamekanismien parantaminen (Suomen kehityspoliitiikan tila) • Päästökauppatulojen ohjaaminen kehitys- ja ilmasto-rahoiutukseen kehysriihessä 2013 (toistuu useissa muttei konsensuaalinen näkemys) • Kehitysyhteistyömäärärahojen puolustaminen • Hauraiden valtioiden tuen ja kehityksen sekä turvallisuuspolitiikan välisen yhteyden painottaminen • Budjettituen linjaus sekä ICT-linjaukset, jotka ovat saaneet laajaa medianäkyvyyttä. • Taustaryhmien osallistaminen post-2015 valmistelussa. 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,7 % saavuttaminen (koettu, että olisi pitänyt vielä ponnekkaammin vaikuttaa hallituksen avainministereihin - liikaa julkilausumien varassa). • Kehitysyhteistyömäärärahojen lasku de facto ja leikkaukset • Uusien avausten puute ja rohkeammat (transformatiiviset) avaukset jääneet tekemättä • Osa jäsenistä heikosti sitoutuneita toimintaan. Myös kansanedustajien toivottiin osallistuvan aktiivisemmin • Jäsenten (ml. asiantuntijajäsenet parempi valmistelu omassa organisaatiossa) • Heikko medianäkyvyys ja vaikutus kansalaiseskusteluun • Joitain tilausraportteja ad hoc -pohjalta. • Toisen kauden notkahdus

5. TULOSTEN JA VAIKUTUSTEN KESTÄVYYS

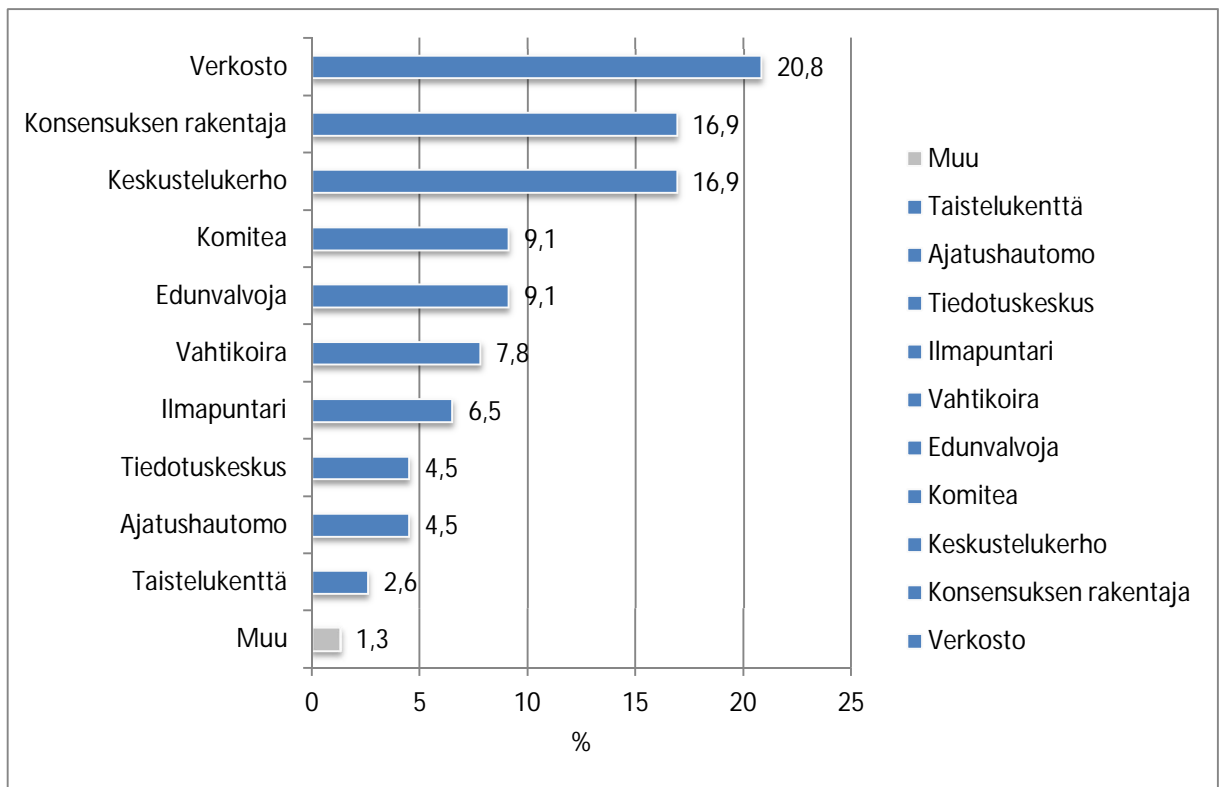
5.1 Strateginen ketteruus ja muutosherkkyys

Kehityspoliittisen toimikunnan työn tulosten ja vaikutusten kestävyys on jokseenkin mahdoton tutkimuskysymys. Kun tarkastellaan politiikkayhteisöä tai -verkostoa, jollainen Kehityspoliittinen toimikunta eittämättä on, ei kestävyden käsite ole edes lähtökohtaisesti relevantti. Michael Q. Patton (2011) hahmottaa uusimmassa kehittävässä arviointia käsittelevässä teoksessaan kompleksisen järjestelmän arviointiin vaadittavia malleja ja lähestymistapoja. Pattonin (2011, 8) mukaan kompleksisen, mukautuvan järjestelmän ominaispiirteitä ovat: 1) epälineaarisuus, 2) emergenssi, 3) dynaamisuus, 4) adaptiivisuus, 5) epävarmuus ja 6) yhteisevolutionaarisuus (co-evolutionary).

Strategiakielellä lähinnä Pattonin ajatuksia tulee Dozin ja Kososen (2008) ketterän strategian malli. Mallin lähtökohtana on havainto, että tämän päivän maailmassa organisaatiot kohtaavat tarpeen muuttua ja uusiutua nopeammin, koska reaali maailman haasteet ovat yhä monimutkaisempia ja epälineaarisia ja muuttuvat nopeasti koko ajan. Aikaisemman suunnitteluparadigman tilalle nousee näin ekosysteemiajattelu ja strateginen ketteruus.

Jos tätä ajattelua sovelletaan Kehityspoliittisen toimikunnan arviointiin, voidaan kysyä ovatko toimikunnan rakenteet, prosessit, mentaaliset mallit ja valitut toimintatavat sellaisia, jotka mahdollistavat nopean muutoksen ja tuloksekkaan toiminnan äärimmäisen kompleksisessa toimintaympäristössä. Kompleksisuus viittaa sekä politiikkakysymysten keskinäisriippuvuuteen, organisaatioiden välisiin verkostoihin, monitasoiseen hallintamalliin (esim. paikallinen-alueellinen-kansallinen-EU-globaali) sekä kykyyn ennakoita ja toimia äkillisten ulkoisten, toimintaympäristöä ravistelevien ulkoisten shokkien paineessa. Ennen kuin lähemme arvioimaan Kehityspoliittisen toimikunnan muutosherkkyyttä, on syytä lyhyesti pohtia mikä KPT itse asiassa on: komitea, verkosto, neuvoa-antava sivuelin, ajatushautomo jne. Asiaa kysyttiin kyselyssä erilaisten luonnehdintojen tai metaforien kautta ja vastaukset olivat seuraavanlaisia³.

³ On huomattava, että luonnehdinnat ja metaforat eivät missään nimessä ole toisiaan poissulkevia ja on selvää, että toimikunta samanaikaisesti toimii useassa eri roolissa.

Kuvio 9. Vastaajien luonnehdintoja kehityspoliittisesta toimikunnasta ja identiteetistä.

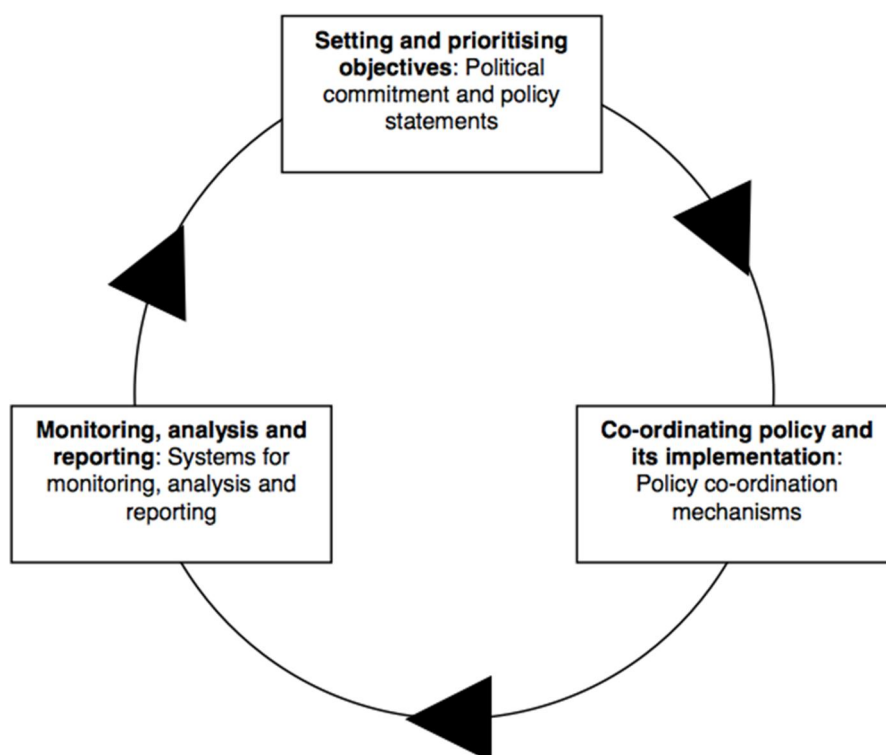
Suurin osa vastaajista määritteli Kehityspoliittisen toimikunnan kehityskysymyksiin erikoistuneeksi asiantuntijaverkostoksi, jonka keskeinen lisäarvo on ollut nostaa kehityskaakysymyksiä ja kansallisten politiikkojen globaaliulottuvuuksia. Konsensuksen rakentaja, keskustelu ja osin myös komitea luonnehdinnat tukevat tätä tulkintaa. Vaikka yhtenä KPT:n keskeisenä saavutuksena mainittiin aikaisemmin kehitysyhteistyömäärärahojen puolesta puhuminen vain alle 10 % vastaajista mieltää KPT:n ensisijaisesti edunvalvojaksi tai vahtikoiraksi. Samoin sellaiset luonnehdinnat kuten ilmapuntari, ajatushautomo tai taistelukenttä saivat vain vähän kannatusta. Listan ulkopuolisina mainintoina nostettiin esiin sellaiset yksittäiset maininnat kuten kehitysmää-aktivistien hiekkalaatikko ja neuvonantaja. Jos hyväksytään kaksi lähtökohtaa: 1) KPT toimii kompleksisessä ja nopeasti muuttuvassa ympäristössä ja 2) se on luonteeltaan enemmän verkosto kuin komitea, voidaan kerätyn arviointiaineiston perusteella tehdä seuraavanlainen pika-analyysi, ei arvottamisen, vaan toiminnan jatkokehittämisen tueksi.

Taulukko 6. Kehityspoliittisen toimikunnan muutosherkkyysanalyysi

Muutosherkkyyskriteeri	Nykytila	Tulevaisuuden mahdollisuudet
<i>Visionäärisyys</i>	Toiminta suunnitellaan pitkälti hallitusohjelman ja kehityspoliittisen ohjelman painotusten perusteella. Vuosiraporttimenettely antaa mahdollisuuden nostaa lähempään tarkasteluun tärkeitä ajankohtaisia teemoja.	Säilyttää kehityspoliittisen ohjelman painopisteet ja vuosiraporttiteemat taustalla ja sen lisäksi tehdä rohkeita uusia avauksia nousevista teemoista (esim. heikot signaalit), joilla saattaa olla suuri globaali merkitys myös Suomen näkökulmasta.
<i>Innovatiivisuus</i>	Toimintamalli täysistuntoineen, työvaliokuntineen, tutustumismatkoineen ja vuosiraportteineen varsin perinteinen.	Tulevaisuudessa voisi järjestää uudentyyppisiä oppimispajoja (törmäyttää ennakkoluulottomasti uusia ajatuksia), skenaariotyöskentelyä sekä olemassa olevaa kehityspoliittista paradigmaa haastavia kokeiluja.
<i>Muutosvalmius</i>	Liittyy osittain edelliseen. Ketteryyttä toimintaan ovat tuoneet erilliseminnaarit ja tilaustutkimukset sekä osallistumiset kansainvälisiin alan seminaareihin.	Muutosherkkyyttä voisi lisätä esimerkiksi esim. aktiivisemmalla sosiaalisen median käytöllä, avaamalla sähköisiä keskustelualustoja.
<i>Oppiminen</i>	Politiikkajohdonmukaisuus on teema, joka on ollut KPT:n agendalla pitkään. Sen kohdalla huomaa selvää oppimista. Monet muut teemat ovat yksittäisiä avauksia, joihin ei välttämättä enää palata. Jäsenten ja asiantuntijoiden vaihtuvuus vaikeuttaneet osaamisen kumuloitumista.	Jatkossa KPT voisi harjoittaa omien suositustensa systemaattisempaa seurantaa ja valmentaa uudet jäsenensä nykyistä systemaattisemmin kehityspoliittikan kysymyksiin.
<i>Itseohjautuvuus</i>	Nykyisin puheenjohtajalla ja sihteeristöllä on keskeinen rooli agendan määrittelyssä vaikka niistä yhdessä keskustellaankin.	Jatkossa jäseniä (ml. asiantuntijajäsenet) ja ulkopuolisia asiantuntijoita sekä jäsentahojen taustaorganisaatioita voisi aktiivisemmin kannustaa uusien avausten tekemiseen sekä politiikkajohdonmukaisuuden kannalta kiinnostavien asiakysymysten esille nostamiseen.
<i>Refleksiivisyys</i>	Toimikunta käy keskuudessaan kriittistä keskustelua ja osiin kannoista sisältyy eriäviä mielipiteitä.	Aito refleksiivisyys edellyttäisi myös lausunnoissa ja vuosiraporteissa enemmän kriittistä tarkastelua. Jokainen tarkastelun kohteena oleva kehityskysymys sisältää aina erilaisia tulkintoja katsantokannasta riippuen. Näiden esiin nostaminen tekisi raporteista entistä kiinnostavampia ja herättäisi laajempaa keskustelua.

5.2 Politiikkajohdonmukaisuuden edistäminen

Kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus (*Policy Coherence for Development, PCD*) tarkoittaa laajasti ottaen kehitystavoitteiden huomioon ottamista kaikissa kehitysmaihin vaikuttavissa politiikkapäätöksissä. Kansallisella tasolla tavoitteena on, että eri politiikkalohkot toimivat johdonmukaisesti köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamiseksi.

Kuvio 10. OECD:n määritelmä politiikkajohdonmukaisuuden eri osa-alueista (OECD 2009).

OECD:n määritelmän mukaisesti politiikkajohdonmukaisuuden tarkastelun tulee kattaa koko politiikkasykli poliittisten päämäärien ja tavoitteiden asettamisesta ja muotoilusta, politiikan toimeenpanoon ja sen seurantaan ja raportointiin saakka. Jokaisella osa-alueella on suositusten mukaan luotava toimivat ja läpinäkyvät mekanismit, jotka varmistavat johdonmukaisuuden toteutumisen. Ei ole riittävää, että johdonmukaisuuden tärkeys ja merkitys ainoastaan tiedostetaan, vaan sen toteutumisen seurantaan on luotava selkeät institutionaaliset käytännöt ja järjestelmät, joiden avulla johdonmukaisuuden toteutuminen varmistetaan.

Politiikkajohdonmukaisuuden tarkastelun merkitystä ja esiin nostamista myös Suomessa voidaan pitää perusteltuna ainakin viidestä syystä. Ensinnäkin globalisaatiokehitys, kansainvälisen toimintaympäristön kompleksisuuden ja politiikkatoimien keskinäisriippuvuuden kasvu sekä kehitysyhteistyöhön suoraan tai välillisesti osallistuvien julkisten, yksityisten ja järjestöjen määrän lisääntyminen ovat aikaansaaneet tilanteen, jossa avun kokonaisvaikuttavuuden edistäminen ja arviointi edellyttävät yhä laajempien asia- ja ilmiökokonaisuuksien samanaikaista tarkastelua niin politiikkojen muotoilussa, päätöksenteossa kuin niiden toimeenpanossakin.

Toiseksi, kehitysmaihin suuntautuvat rahavirrat, investoinnit, luonnonvarojen hyväksikäyttö ja kaupalliset aktiviteetit ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvaneet räjähdysmäisesti. Näillä toimilla on usein suurempi kokonaisvaikutus kehitysmaiden talouskehitykseen, varallisuuden jakautumiseen ja ihmisten hyvinvointiin kuin perinteisillä kehityspolitiikkatoimilla. Kolmanneksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n kehitysapukomitean DAC (*Development Assistance Committee*) Suomea koskevassa maa-arvioinnissa vuodelta 2012 todettiin, että Suomen kehityspolitiikan myönteisestä kokonaiskuvasta huolimatta juuri politiikkajohdonmukaisuus on alue, johon Suomen tulisi jatkossa erityisesti kiinnittää huomiota (OECD 2012). OECD-arvion johdonmukaisuutta koskeva pääkritiikki kohdistui siihen ettei Suomella ole kokonaisvaltaista politiikkajohdonmukaisuusvisiota ja selkeästi mitattavia seurantaindikaattoreita. Neljänneksi uusimmassa kehityspoliittisessa ohjelmassa korostettu ihmisoikeusperustaisuus toteutuu ainoastaan kokonaisvaltaisen politiikkajohdonmukaisuuden kautta. Lopuksi, kehitysyhteistyö ja –politiikka ovat valtioneuvostossa perinteisesti kuuluneet ulkoasiainministeriön hallinnonalan vastuulle.

Vaikka sillä edelleen on kokonaisvaltainen koordinaatio- ja toteutusvastuu kehityspolitiikan linjauksista ja toimeenpanosta, ovat muut hallinnonalat aktivoituneet kehityspolitiikkayhteyksien näkökulmasta. Esimerkkinä tästä voidaan mainita Team Finland ja taloudellisten ulkosuhteiden ohjelma ja sen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriön sekä TEKESin aktivoituminen ns. kehitysluottamustoimen alueella, opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusvientihankkeet sekä maa- ja metsätalousministeriön kehitysmaihin suuntautuvat luonnonvarahankkeet. Nämä edellä mainitut tekijät yhdessä edellyttävät aikaisempaa voimakkaampaa politiikkajohdonmukaisuutta sekä kehityspolitiikan kokonaisvaikutavuuden tarkastelua.

EU:ssa sopimus Euroopan unionin toiminnasta eli niin sanottu Lissabonin sopimus velvoittaa johdonmukaisuuteen kehitysmaiden kannalta oleellisten politiikkalohkojen osalta. Sama periaate oli mukana jo Maastrichtin sopimuksessa. EU:n ulkoasiainneuvoston viimeksi joulukuussa 2013 antamat päätelmät kehitystä tukevasta politiikkajohdonmukaisuudesta vahvistavat EU-maiden sitoutumista johdonmukaisuuteen. Johdonmukaisuus on saanut EU:ssa erityishuomiota vuoden 2005 kehityspolitiikan eurooppalaisen konsensuksen myötä. Julkilausumassa lanseerattiin kehityspoliittisen johdonmukaisuuden käsite ja Euroopan unioni jäsenmaineen sitoutui edistämään sen toteutumista (Kehys 2013, 3)⁴.

European Centre for Development Policy Management (ECDPM) laati Danidan toimeksiannosta, vuonna 2013 vertailevan tutkimuksen politiikkajohdonmukaisuuden kehittymisestä eri EU-maissa (ml. Suomi). Raportissa tarkasteltiin politiikkajohdonmukaisuuden toteutumista OECD:n suositusten hengessä seuraavan, kolmiportaisen mallin kautta (CDPM 2013, 3):

- 1) Suoranainen poliittisiin ja politiikkalinjauksiin liittyvä sitoutuminen (poliittinen sitoutuminen)
- 2) Poliitiikkajohdonmukaisuuden koordinaatiota tukevat hallinnolliset ja institutionaaliset mekanismit (institutionaaliset mekanismit)
- 3) Asiaan liittyvä tietämys ja sen arviointi sekä mekanismit laajempiin arviointeihin ja analyyseihin (tiedollinen kompetenssi)

Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä referoimaan raporttia sellaisenaan vaan tiivistää sen keskeiset huomiot alla olevaan taulukkoon ja kunkin komponentin kohdalla nostaa esiin

⁴ Kehys ry on vuonna 2013 laatinut politiikkajohdonmukaisuudesta EU-näkökulmasta erinomaisen kirjan "Johdonmukaisuutta! Kehitystavoitteita tuettava kaikilla politiikanaloilla".

Suomessa aikaansaatuja tuloksia, hyviä eurooppalaisia käytäntöjä ja lopuksi pohtia mikä Kehityspoliittisen toimikunnan rooli kullakin osa-alueella on tällä hetkellä ja mikä se voisi olla tulevaisuudessa. Seuraavaan taulukkoon on koottu ECDPM:n selvityksen perusteella keskeiset politiikkajohdonmukaisuuden rakenteet ja teemat tutkimuksen vertailumaissa, jotka olivat Belgia⁵, Suomi, Irlanti, Saksa, Alankomaat ja Ruotsi.

Taulukko 7. Poliittikkajohdonmukaisuus ja sen mekanismit vertailumaissa (ECDPM 2013).

Maa	Poliittinen sitoutuminen	PCD-koordinaatio	Vastuu ministeriö / muut aktiiviset ministeriöt	Keskeiset politiikkalohkot / asiakysymykset
<i>Suomi</i>	Sitoutuminen hallitusohjelmissa ja kehityspoliittisissa ohjelmissa 2007- KPT ja kansalaisjärjestöt raportoivat	Ministeriöiden välinen PCD-verkosto (2008-) Kehityspoliittinen toimikunta	Valtioneuvostotaso Ulkoministeriö TEM Team Finland	Ruokaturva, kansainvälinen kauppa, verotus, siirtolaisuus, turvallisuus
<i>Irlanti</i>	Vapaamuotoista konsultaatiota vuodesta 2005 alkaen	Poikkihallinnollinen komitea (IDCD)	Hallitustason komitea	Nälkä ja ravinto - kysymykset
<i>Saksa</i>	Liittovaltion ja Parlamentin sitoutuminen 2001- (säännöllinen seuranta)	Erillinen PCD-asioista vastaava osasto liittovaltiotasolla	Taloudellisen yhteistyön ministeriö	WTO-kysymykset, maatalous
<i>Alankomaat</i>	Hallitustason sitoutuminen, 2010 WRR-raportti aiheesta	Department for Evaluation and Coherence (DEC)	Ulkoministeriö	Kauppa, talous, ilmastonmuutos, ruokaturva, siirtolaisuus ja turvallisuus
<i>Ruotsi</i>	Hallitustason sitoutuminen, kansalaisjärjestöjen raportointi	Unit for Development Cooperation Governance (UD-USTYR)	Ulkoministeriö	Sorto, taloudellinen syrjäytyminen, siirtolaisuus, ilmastonmuutos, ympäristövaikutukset, konfliktit ja hauraat valtiot, taudit ja terveys

Yllä esitetty vertailu osoittaa, että Suomessa ja neljässä verrokkimaassa politiikkajohdonmukaisuutta koskevat menettelyt ovat hyvin pitkälti samankaltaisia. Kaikissa vertailumaissa on 2000-luvun puolivälin jälkeen herätty tiedostamaan johdonmukaisuuden tärkeys kehityskysymyksissä ja niitä sivuavissa muissa politiikkakysymyksissä. Maiden hallitukset ovat sitoutuneet johdonmukaisuustavoitteisiin ja niiden toteutumista seurataan erillisraportein ja vuosikatsauksin. Keskeiset johdonmukaisuuteen liittyvät politiikka-alueet koskevat yleisimmin ulkomaankauppa, verotusta, siirtolaisuutta, maataloutta ja turvallisuutta. Tämä on kuitenkin pitkälti kiinni tutkijoiden tarkastelukulmasta. Tosiasiassa johdonmukaisuuden alle kuuluu joukko muitakin kysymyksiä kuten koulutus, tasa-arvo, viestintä- ja tietotekniikka, metsäkysymykset, tiede- ja innovaatiopolitiikka jne. Kaikki nämä teemat ovat keskeisesti esillä niin Suomen kuin verrokkimaidenkin kehityspoliittisissa

⁵ Belgia jätetään tässä yhteydessä tarkastelun ulkopuolelle raportin puutteellisten tietojen vuoksi.

linjauksissa ja niitä tosiasiallisesti aina koordinoidaan suhteessa kansalliseen politiikkaan.

Merkittävin ero vertailussa syntyy maiden välillä sen perusteella kuinka löyhää (esim. verkosto) tai organisoitua (oma osasto tai yksikkö) johdonmukaisuusasioiden koordinaatiossa on. Ruotsissa, Saksassa ja Alankomaissa johdonmukaisuuskoordinaatio on vastuutettu erilliselle yksikölle kun taas Suomessa ja Irlannissa sitä hoitaa verkosto tai komiteatyypinen elin.

Tyypillinen byrokraattinen ratkaisu johdonmukaisuusongelman ratkaisemiseksi on perustaa osasto tai yksikkö hoitamaan asiaa. Institutionalisoitumisen aste ei kuitenkaan vielä kerro johdonmukaisuuskoordinaation onnistuneisuudesta. Myös verkostomainen malli voi olla äärimmäisen toimiva ja (kustannus)tehokas hoitaa koordinaatio.

Suomessa valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö ovat osana keskushallinnon uudistushanketta (KEHU) ja ohjauksjärjestelmähanketta (OHRA) pohtineet ministeriöiden välisten politiikkakysymysten parempaa poikkihallinnollista koordinaatiota. Poliittikajohdonmukaisuuskysymyksillä tulisi olla selkeä rajapinta tämän kansallisen tason politiikkakoordinaatioprosessin kanssa. Johdonmukaisuus tulee nähdä koko hallinnon ja hallinnan (*governance*) kentän läpileikkaavana vertikaalisena ja horisontaalisena prosessina, jonka kautta koherenssia pyritään lisäämään. Sama pätee luonnollisesti myös EU-politiikan koordinaatioon. Myös tämän asian suhteen valtioneuvoston kanslia on käynnistänyt kehittämishankkeen syksyllä 2014.

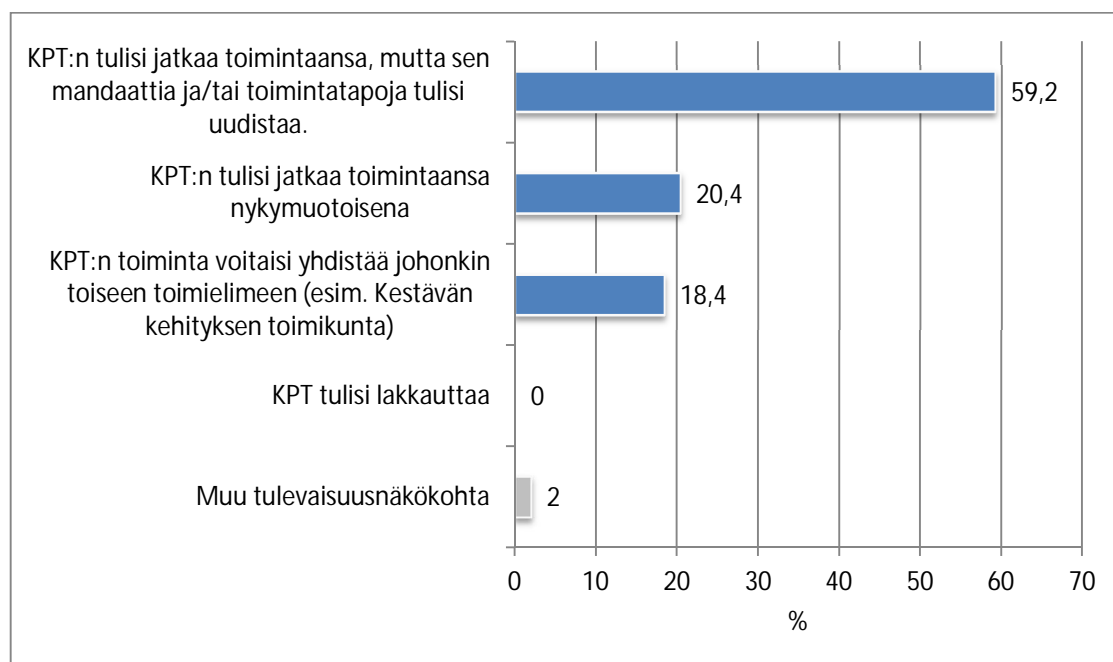
Kehityspoliittinen toimikunta on kaikilla kolmella toimikaudella tehnyt arvokasta työtä politiikkajohdonmukaisuuden esiin nostamiseksi ja kehitykseen vaikuttavien eri politiikkalohkojen välisten kriittisten rajapintojen tunnistamiseksi. Jos peilaa KPT:n johdonmukaisuustyötä kuviossa 10 esitettyä OECD:n johdonmukaisuusprosessia vasten, voidaan sanoa, että valtaosa tästä työstä on kohdistunut ensimmäiselle osa-alueelle eli poliittisen sitoutumisen tukemiseen ja asiaa korostavien julkilausumien esittämiseen. Sen sijaan toimeenpanomekanismien tukemiseen (ellei teemaryhmiä ja työvaliokuntia lasketa) toimikunnalla ei ole ollut riittävästi resursseja. Myös johdonmukaisuuden toteutumisen kriittinen seuranta ja arviointi edellyttäisivät, että toimikunnalla olisi huomattavasti enemmän resursseja käytössään.

6. TOIMIKUNNAN TULEVAISUUSVAIHTOEHDOT

Nykyinen Kehityspoliittinen toimikunta saattaa työnsä päätökseen ensi vuonna. Uuden toimikunnan (olettaen, että sellainen nimitetään) työskä tulee olemaan, jos mahdollista, vielä nykyistäkin haastavampi. Suomen uusi hallitus joutuu määrittämään kehityspoliittisen linjansa suhteessa YK:n kehitysohjelman (Post 2015) tavoitteisiin, Euroopan unionin kehitysyhteistyötavoitteisiin ja rahoituskehyksiin (vrt. MFF 2014-20) sekä Suomen kannalta strategisiin painotuksiin, joiden kriittinen pohdinta on entistäkin tärkeämpää tilanteessa, jossa julkisen talouden tasapainoittamisvaateet kiristävät menokehyksiä ja budjettileikkaukset kohdistuvat läpi hallinnon kaikille hallinnonaloille. Uudelta toimikunnalta vaaditaan huomattavaa strategista kapasiteettia ja ketteryyttä, jotta se myös jatkossa voi oikeuttaa olemassaolonsa ja tuottaa lisäarvoa.

6.1 Onko toimikunnalla tulevaisuutta?

Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin tarvitaanko jatkossa Kehityspoliittista toimikuntaa ja jos, niin millaista. Samoista teemoista keskusteltiin myös tähän arviointiin liittyvissä haastatteluissa sekä elokuussa 2014 järjestetyssä post-2015 -seminaarissa. Yleinen näkemys oli, että tarvitaan mutta uudenlaista, so. entistä vaikuttavampaa, tehokkaampaa ja innovatiivisempaa (ks. kuvio alla).

Kuvio 11. Sidosryhmien näkemykset toimikunnan tulevaisuudesta

Seuraavaan taulukkoon on koottu kyselyn avovastauksia "millaisena näette KPT:n roolin post-2015 kaudella?" että kysymyksestä "mitä KPT:n tulisi jatkossa painottaa enemmän sekä haastatteluissa esiin nostettuja teemoja. Vastaukset ovat suoria lainauksia - ainoastaan kirjoitusvirheet on korjattu. Poliittikkasäältä tähän yhteenvetoon ei ole otettu mukaan sen vuoksi, että niiden vähäinen määrä saattaa antaa vinoutuneen käsityksen lukijalle. Toinen syy tähän on se, että KPT on koostanut post-2015 -teemoista oman muistionsa elokuussa 2014 järjestetyn seminaarin tulosten pohjalta.

Taulukko 8. Sidosryhmien näkemykset toimikunnan uudistamiskohteista

Teemakategoria	Ehdotukset
<i>Vaikuttavuus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Asettaa vielä kovemmat tavoitteet kannoille/ulostuloille, pyrkiä toimimaan selkeämmin UM:n sparraajana • Lisää näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Puheenjohtajistoon huippupoliitikkoja. • Puolueiden tulisi sitoutua enemmän KPT:n linjauksiin. • Seurata vähemmän tiiviisti UM:n agendaa, enemmän mitä maailmalla tapahtuu • Evaluaatioiden tulokset ja johtopäätökset niistä • Kehityspoliitiikan uusien tuulien haistaminen • Kehitysrahoituksen merkitys tulevaisuudessa. • Jatkuvuus Suomen kehityspoliitikassa, irti joka hallituskauden alussa uusiksi kirjoitettavasta kehityspoliittisesta ohjelmasta • Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toimeenpanon edistäminen, erityisesti muiden kuin UM:n osalta • Kehityspoliitiikan keinojen tehokkuuden meta-arviointeihin perehtyminen ja niistä keskustelu. • Maastrategioiden toteutuksen seuranta • Toimia proaktiivisesti ajankohtaisten kysymysten esiin nostajana ja antaa suosituksia uusien kysymysten käsittelemiseksi. • Vaikuttavuuden/tulosten määrittäminen
<i>Toimintatavat</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Entistä enemmän strategista ajatushautomo-tyylistä työskentelyä, jonka tarkoituksena on kehittää suomalaista kehitysyhteistyön osaamista ja lisäarvon löytämistä. • Itsenäisemmäksi UM:sta, evaluaatioiden ja tutkimuksen kautta lisää välineitä tulosten ja vaikutusten todelliseen seurantaan • KPT:ssä voisi olla jaostoja, jossa käsiteltäisiin aktiivisesti jotain tiettyä teema syvemmältä ja ryhmien tulisi olla heterogeenisempia, ei samanmielisten kerhoja. • Toimiva varajäsenjärjestelmä, jäsenten sitouttamista lisäävä • Lisää resursseja esim. tutkimusten tilaamiseen (vrt. Irlanti) • Uudistamista, pois vanhoista ajatusmalleista, uusia aiheita, uusia toimintamalleja, uusia kumppaneita, pois keskustelukerho-mentaliteetista. • UM voisi "käyttää" yksittäisiä KPT:n jäseniä aktiivisemmin asiantuntijoina. KPT voisi olla UM:n "oppivan päätöksenteon" tukena. • KPT:n tulisi kyetä laajempaan ja analyyttisempään keskusteluun, joka kiinnostaisi kaikkia jäseniä. • Laajentaa ja ehkä fokusoida tiedon levittämistä entistä enemmän •
<i>Yhteistyö</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistoimintaa muiden relevanttien toimijoiden kanssa (kuten kestävän kehityksen toimikunta) tulisi tiivistää. Tämä lisäisi myös KPT:n vaikuttavuutta ja toisi molemmille osapuolille synergiahyötyjä. • Elinkeinoelämän toimijoita lisää mukaan • KPT:n sihteeristön siirtäminen valtioneuvoston kanslian alaisuuteen • KPT:n ja Kestävän kehityksen toimikunnan yhdistäminen (vrt. post- 2015 tavoitteet).

6.2 Mitä muilta vastaavilta toimielimiltä voidaan oppia?

Osana arviointia päädyttiin myös tarkastelemaan eräitä muita vastaavanlaisia neuvoo-antavia valtionhallinnon toimielimiä. Suomesta vertailukohteiksi valittiin Kestävän kehityksen toimikunta ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta sekä Ruotsista hiljattain toimintansa aloittanut EBA (*Expertgruppen för biståndsanalys*). Vaikka kotimaiset verrokki-erovat toimialansa suhteen voidaan niiden toimintakäytännöistä ja menettelytavoista kuitenkin saada hyödyllisiä ajatuksia KPT:n toiminnan kehittämiseen. Expertgruppen för biståndsanalys puolestaan toimii KPT:n kanssa samalla toimialalla (kehityspolitiikka) mutta sijoittuu Ruotsin valtionhallinnon erilaiseen institutionaaliseen ympäristöön.

6.2.1 Kestävän kehityksen toimikunta

YK:n ympäristöohjelma UNEP toimii globaalien ympäristöasioiden puolestapuhujana ja auktoriteettina sekä edistää kestävän kehityksen ympäristöulottuvuuden johdonmukaista toimeenpanoa YK-järjestelmässä. Rio+20 kokouksen päätöksellä YK:n ympäristöohjelman päätöksentekokoelimen, hallintoneuvoston, jäsenyys laajennettiin koskemaan kaikkia YK:n jäsenmaita (ns. universaalijäsenyys) ja samalla sen nimi vaihdettiin YK:n ympäristökokoukseksi. UNEA:n tavoitteena on mm. asettaa strategiset päämäärät maailmanlaajuiselle ympäristöyhteistyölle ja toimia tehokkaammin tieteen ja politiikan vuorovaikutusfoorumina.

Euroopan unioni ja Suomen hallitus ovat vahvasti sitoutuneet omalla toimillaan edistämään kansainvälisiä kestävän kehityksen tavoitteita. EU jatkaa kestävän kehityksen tavoittelua muun muassa panemalla täytäntöön Rio+20-kokouksessa annetut sitoumukset kokonaisvaltaisen politiikkojen, erityisesti älykäästä, osallistavaa ja kestävää kasvua koskevan Eurooppa 2020 –strategian, avulla. Suomi puolestaan on edustettuna mm. Kymmenvuotisen kestävän kulutuksen ja tuotannon puiteohjelman johtoryhmässä kaudella 2013-2015 ja on muutoinkin edistänyt kestävän kehityksen kysymyksiä painokkaasti niin globaaleilla, eurooppalaisilla kuin kansallisillakin foorumeilla.

Suomessa kestävän kehityksen kysymysten edistäminen koko valtioneuvoston tasoinen päämäärä, jonka koordinaatiosta vastaavat ympäristöministeriö sekä Kestävän kehityksen toimikunta. Toimikunnan tehtävänä on edistää yhteistyötä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Se pyrkii juurruttamaan kestävän kehityksen strategiset tavoitteet kansalliseen politiikkaan, hallintoon ja yhteiskunnallisiin käytäntöihin⁶.

⁶ Havainnot perustuvat kirjallisen materiaalin lisäksi 27.5.2014 Kestävän kehityksen sihteeristön edustajan (Sauli Rouhinen) haastatteluun.

Tarkemmin määriteltynä toimikunnan tehtävä on:

- edistää ja seurata joulukuussa 2013 hyväksytyt yhteiskuntasitoumuksen toteutumista
- sitouttaa mahdollisimman monet yritykset, järjestöt, organisaatiot ja muut yhteiskunnalliset toimijat mukaan yhteiskuntasitoumukseen
- vahvistaa yhdessä eduskunnan valiokuntien kanssa keskustelua kansallisen kestävän kehityksen politiikan suunnasta
- tukea kansallisen kestävän kehityksen politiikan tiiviimpää kytkeä YK:n, EU:n sekä alueellisiin kestävän kehityksen prosesseihin
- osallistua yhteistyöhön eurooppalaisten kestävän kehityksen verkostojen kanssa.

Toimikunnassa on edustajia hallituksesta, eduskunnasta, hallinnosta, elinkeinoelämästä, kunnista ja maakunnista, ammattiliitoista, koulutuksen ja kasvatuksen alalta, kansalaisjärjestöistä, tiede- ja taidemaailmasta sekä kirkkokunnista.

Toimikunnan pääsihteeristö työskentelee ympäristöministeriössä. Pääsihteeristön lisäksi toimikunnan työtä valmistelee ympäristöministeriön asettama verkkosihteeristö, joka koostuu eri ministeriöiden kestävän kehityksen yhteishenkilöistä.

Toimikunta kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa teemakokouksiin ja järjestää erilaisia seminaareja ja tapaamisia. Kansallinen kestävän kehityksen strategia uudistettiin vuonna 2013. Kestävän kehityksen toimikunta päätti perinteisen strategian sijaan laatia kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen "Suomi, jonka haluamme 2050". Yhteiskuntasitoumuksessa julkishallinto yhdessä muiden toimijoiden kanssa sitoutuu edistämään kestävää kehitystä kaikessa työssään ja toiminnassaan.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on yhteinen pitkän aikavälin tahtotila tulevaisuuden Suomesta. Yhteisymmärrys muutoksen välttämättömyydestä on sitoumuksen perusta. Yhteiskuntasitoumuksessa sovitaan toimintatavoista ja tavoitteista hyvän elämän mahdollistamiseksi nyt ja tuleville sukupolville. Yhteiskunnan eri toimijat antavat omat toimenpidesitoumuksensa yhteiskuntasitoumuksen yhteisten tavoitteiden toteutumiseksi.

Sitoumuksen tavoitteena on lisätä kestävän kehityksen politiikan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta sekä vastata YK:n kestävän kehityksen 20-vuotiskonferenssin (Rio+20) -loppuasiakirjassa kansallisille hallituksille annettuun sitoumus- ja toimeenpanohaasteeseen.

Kestävän kehityksen toimikunnalla on paljon yhteisiä piirteitä Kehityspoliittisen toimikunnan kanssa niin sisällöllisten politiikkojen (vrt. globaalit kestävän kehityksen tavoitteet ja Post-2015 kehitysagenda) kuin toimintatapojen (laaja sidosryhmäedustus ja vaikuttamistyö) suhteen.

Jatkossa Kehityspoliittisen toimikunnan tulisi tiivistää yhteistyötään Keke-toimikunnan kanssa. Osassa tähän arviointiin liittyvissä asiantuntijahaastattelussa esitettiin jopa toimikuntien yhdistämistä Post-2015 tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhdistymiskeskustelusta riippumatta Kehityspoliittinen toimikunta voisi myös tarkastella yhteiskuntasopimusmallia yhtenä omaan toimintansa kehittämiseen liittyvänä vaihtoehtona. Yhdyskuntasopimusmalli on mielenkiintoisella tavalla samaan aikaan kestävän kehityksen strategioista johdettu ns. top-down -malli ja alhaalta (bottom-up) nouseva yhteiskunnan eri toimijoiden omia tavoitteita tukeva osallistumismuoto.

Kehityspoliitiikan kohdalla tämä tarkoittaisi sitä, että hallitus ja eduskunta määrittävät yleiset kehityspoliittiset päämäärät (osana hallitusohjelmaa ja kehityspoliittista ohjelmaa) ja yhteiskunnan muut toimijat (kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämä ja julkisen sektorin toimijat) raportoivat siitä, kuinka ne omalla toimillaan edistävät ja edesauttavat kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

6.2.2 Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) on yksi Suomen kolmesta tasa-arvoviranomaisesta. Se on pysyväluonteinen, sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva parlamentaarinen neuvottelukunta. Vuonna 1972 perustettu TANE edistää sukupuolten välistä yhteiskunnallista tasa-arvoa. Se on ensisijaisesti tasa-arvopoliittinen toimija, joka tekee aloitteita ja edistää käynnissä olevien tasa-arvopoliittisten kysymysten käsittelyä. TANE:lla on valtionhallinnossa Kehityspoliittisen toimikunnan tapaan neuvoa-antava rooli.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan tehtävänä on:

- seurata ja edistää naisten ja miesten tasa-arvon toteuttamista yhteiskunnassa
- tehdä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja tasa-arvoon vaikuttavan lainsäädännön ja muiden toimenpiteiden kehittämiseksi
- huolehtia yhteistyön edistämisestä viranomaisten, työmarkkinajärjestöjen ja muiden yhteisöjen kesken
- edistää tasa-arvoa koskevaa tutkimustoimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä
- seurata alan kansainvälistä kehitystä.

Lisäksi TANE toimii kansalaisjärjestöjen äänitorvena päättäjien suuntaan ja on aktiivisesti yhteydessä alan tutkijoihin. TANE täydentää omalla selkeästi erillisellä roolillaan tasa-arvopoliitiikan suunnittelua ja toteuttamista. Tasa-arvoasiain neuvottelukunnalla on kuitenkin KPT:tä vahvempi parlamentaarisen neuvottelukunnan rooli. Eduskuntapuolueet ovat suhteellisen asemansa mukaan edustettuina neuvottelukunnan toimintaan ja puoluepoliittisen edustuksen ja osallistumisaktiivisuuden vuoksi neuvottelukunnan kannanotoilla ja linjauksilla on vahva painoarvo tasa-arvopoliittisia linjauksia ja strategioita laadittaessa⁷.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnalla on kehityspoliittiseen toimikuntaan verrattuna vielä aktiivisempi rooli yhtäältä yhteiskunnallisten uudistusten käynnistäjänä ja toisaalta alan lainsäädäntövalmistelun asiantuntijana. Lisäksi se rahoittaa useita tasa-arvokysymysten kehittämiseen liittyviä tutkimus- ja selvityshankkeita, jotka antavat neuvottelukunnalle tärkeää empiiristä evidenssiä uusien tasa-arvolinjausten laatimiseksi.

Toimikaudelle 2007 - 2011 TANE asetti Sukupuoli- ja valta -jaoston ja Miesjaoston. Lisäksi neuvottelukunta perusti vuoden 2010 lopulla neuvottelukunta perusti vuoden 2010 lopulla asiantuntijoista koostuvan Kasvatus- ja koulutustyöryhmän. Jaostot valmistelevat neuvottelukunnan toimintaa, eivätkä tee itsenäisiä päätöksiä. Niiden lisäarvo on kuitenkin toiminen korkean tason asiantuntijafoorumina sekä yhteiskunnallisten aloitteiden tekijänä.

^{7 7} Havainnot perustuvat kirjallisen materiaalin lisäksi 5.6.2014 Tasa-arvoasian neuvottelukunnan pääsihteerin (Hannele Varsa) haastatteluun.

Kehityspoliittinen toimikunta voisi omaksua TANE:n aktiivisen roolin uusien kehityspoliittisten avauksen tekijänä ja politiikka-alueeseen liittyvien strategisten päämäärien valmistelijana. Tämä edellyttäisi kuitenkin eduskuntapuolueiden aktiivisempaa osallistumista toimikunnan työhön ja KPT-linjausten näkyvämpää käsittelyä eduskunnassa.

6.2.3 Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) on Ruotsin hallituksen tammikuussa 2013 perustama itsenäinen asiantuntijaorganisaatio, jonka tarkoituksena on arvioida ja analysoida Ruotsin kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja rakentaa tutkimukselliseen tietoon perustuen vahva osaamisperusta kehityspolitiikan ja apuinstrumenttien kehittämiseksi⁸.

Asiantuntijaryhmällä on samanaikaisesti strateginen tehtävä Ruotsin myöntämän avun tuloksellisuuden ja tehokkuuden sekä kustannusvaikuttavuuden varmistamisessa että operatiivinen rooli kehitysyhteistyön arviointien laadunvarmistajana. Näihin tehtäviin se pyrkii järjestämällä keskustelutilaisuuksia ja seminaareja kehityskysymyksiin liittyvistä ajankohtaisista teemoista, tilaamalla kansainvälisiltä huippuasiantuntijoilta selvityksiä ja raportteja sekä oman sihteeristönsä tekemän laadunvarmistus- ja monitorointityön kautta⁹.

Expertgruppen för biståndsanalys määrittää kolme keskeistä pitkän aikavälin kysymystä, jotka ovat Ruotsin kehitysavun tulevaisuuden kannalta keskeisiä:

- 1) Mitkä ovat avun myöntämisen perimmäiset motiivit ja insentiivit (vrt. kansainväliset sitoumukset, hallituksen humanitääriset tai kehityspoliittiset tavoitteet, sektorikohtaiset intressit ja kansalliset intressit (esim. kauppa- ja kehityskysymyksissä)?
- 2) Mihin suuntaan Ruotsin kehitysapua tulisi viedä (sektorit, maantieteelliset alueet, kehitystasot, apuinstrumentit jne.)?
- 3) Kuinka Ruotsin kehitysyhteistyö pitäisi organisoida ja kuinka johtaa (organisointi, eri yksiköiden roolit ja vastuut, erilaisten apuinstrumenttien sovittaminen jne.)?

EBA korostaa oman toimintansa riippumattomuutta. Tässä suhteessa se eroaa esimerkiksi Kehityspoliittisesta toimikunnasta. Myöskään puolueiden edustajien osallistuminen EBA:n toimintaan ei ole kovin aktiivista. EBA:n rooli muistuttaa lähinnä kehityspolitiikan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden tarkastajaa ja laadunvarmentajaa. EBA:n sihteeristö itse korostaa riippumattomuuden merkitystä niin omassa toiminnassaan kuin EBA:lle analyysija ja raportteja laativien asiantuntijoiden valinnassa.

Asettamiinsa tavoitteisiin EBA pyrkii mm. seuraavien toimenpiteiden avulla:

- Tilaamalla, kilpailuttamalla ja hankkimalla muutoin evaluaatioita, analyysija ja tutkimuksia avun tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyvistä kysymyksistä.

⁸ Ks. lisää <http://www.sou.gov.se/sb/d/17521>

⁹ Havainnot perustuvat kirjallisen materiaalin lisäksi 2.9.2014 Kehityspoliittisen toimikunnan EBA:aan tekemään vierailuun, johon arvioinnin tekijä osallistui.

- Analysoimalla ja arvioimalla näitä materiaaleja
- Yhdistelmällä ja syntetisoimalla olemassa olevaa tutkimustietoa ja selvityksiä
- Toteuttamalla itse evaluointeja, selvityksiä ja tutkimuksia avun tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyvistä teemoista.
- Luomalla ja ylläpitämällä suhteita alan kansainvälisiin tutkijoihin ja tutkimuslaitoksiin ja tätä kautta saamaan ajantasaista tietoa kehityskysymyksiin liittyvistä uusista suuntauksista.
- Osallistumalla aktiivisesti kansainvälisten avunantajaverkostojen toimintaan ja osallistumalla näiden teettämiin strategisesti merkittäviin arviointi- ja tutkimustoimeksiantoihin sekä välittämällä tätä tietoa hallituksen käyttöön.
- Toimimalla aktiivisesti tiedon jakajana ja levittäjänä mm. organisoimalla seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja konferensseja.

Kehityspoliittisen toimikunnan kannalta kiinnostavinta on EBA:n työn strateginen ja politiikkarelevantti luonne. Osallistuminen aktiivisesti kansainväliseen kehitystutkimukseen ja tilaamalla selvityksiä alan kansainvälisiltä huippututkijoilta, ajatushautomoilta ja instituutioilta, Ruotsi varmistaa, että se on mukana kansainvälisen keskustelun eturintamassa. Tämä myös auttaa Ruotsin hallitusta kehityspoliittisten tulevaisuuslinjauksien laadinnassa.

6.3 Tulevaisuuden vaihtoehtoiset organisointimallit

Lopuksi edellisen keskustelun perusteella voidaan pohtia vaihtoehtoisia tapoja uudelleen organisoida Kehityspoliittinen toimikunta seuraavalla kaudella. Tässä hahmotetaan viisi mallia ja tarkastellaan erikseen jokaisen mallin vahvuudet, heikkoudet sekä arvioidaan erikseen niiden toteuttamiskelpoisuutta. Mallit ovat 1) "Nyky malli pienin parannuksin", 2) "Lisää parlamentaarista painovoimaa", 3) "Aitoa politiikkajohdon mukaisuutta" ja 4) "Kehityspoliitiikan ajatushautomo" ja 5) "Globaaliasioiden verkosto" -malli.

1. NYKYMALLI PIENIN PARANNUKSIIN

Nykytuotoin Kehityspoliittinen toimikunta on täyttänyt hyvin sille asetetut odotukset mm. nostamalla kehityspoliittisia kysymyksiä yhteiskunnalliselle agendalle, välittämällä tietoa ajankohtaisista kysymyksistä päätöksentekijöille sekä edistämällä politiikkajohdon mukaisuutta. Toiminta on kuitenkin varsin pitkälle henkilöidonnaista, so. puheenjohtajan ja pääsihteerin sekä kulloisenkin toimikunnan jäsenistöllä on suuri merkitys siihen millaiseksi toimikunnan työskentely ja sitä kautta vaikuttavuus muodostuvat. Tämä lisää suuresti nykymallin haavoittuvuutta ja tuo toimintaan ad hoc -perusteisuutta.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET	TOTEUTTAMISKELPOISUUS
<ul style="list-style-type: none"> Toiminta uudella kaudella pääsee nopeasti liikkeelle Vakiintuneet toimintakäytännöt (esim. vuosikertomus) ovat saaneet myönteistä palautetta Osaaminen pääsee kumuloitumaan ja uusien jäsenten on helppo aloittaa toimintansa Toiminta on varsin kustannusvaikuttavaa 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittämisen myötä luotu odotuksia toiminnan uudistamisesta. Seurauksena turhautuminen jos mitään merkittävää ei tapahdu Post-2015 vaateet samoin kuin toimintaympäristön nopea muutos edellyttävät ketterämpää verkostoa kuin nykyinen KPT. KPT:itä puuttuu toimivalta useissa asioissa (esim. politiikkajohdon mukaisuuden toimeenpano). 	<ul style="list-style-type: none"> Pienet uudistukset nykymalliin helppo toteuttaa Riskien minimointi If it ain't broke , don't fix it

Kuvio 12. Nykymalli pienin parannuksin

2. LISÄÄ PARLAMENTAARISTA PAINOVOIMAA

Kehityspoliittisen toimikunnan nykyrooli on ambivalentti: onko KPT poliittisen päätöksenteon tukemista palveleva elin vain kansalaisyhteiskunnan (ml. elinkeinoelämä) edustaja suhteessa ulkoministeriöön. Nykymuodossaan se toimii molemmissa rooleissa. Mikäli toimikunnasta tulisi vielä selkeämmin parlamentaarinen komitea sen lausunnoilla ja kannanotoilla olisi todennäköisesti suurempi yhteiskunnallinen painoarvo. Samalla myös kansanedustajien sitoutuminen toimikuntaan saattaisi lisääntyä ja suhde Eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaan lähentyä.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET	TOTEUTTAMISKELPOISUUS
<ul style="list-style-type: none"> Parlamentaarisen painoarvon lisääntyminen Kansanedustajien sitoutuminen UaV:n työn tukeminen Suhde ulkoministeriöön selkeämmäksi Parempi yhteiskunnallinen näkyvyys Kansalaiskeskustelun virittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan muuttuminen formaalimmaksi Fokus muuttuisi todennäköisesti reaktiivisemmaksi ja operatiivisemmaksi Vaarana, että toiminta jäisi liiaksi eduskunnan sisäiseksi toiminnaksi (esim. järjestöjen rooli kaventuisi) Yleinen suuntaus on ollut vähentää komiteoita ja työryhmiä Innovatiivisuuden lasku 	<ul style="list-style-type: none"> Hallinnollisesti helppo toteuttaa Ensimmäinen kausi menisi varmasti uuden roolin hakemisessa Eduskunnan kuormittuminen Edellyttäisi eduskuntapuolueiden aktiivisempaa otetta

Kuvio 13. Lisää parlamentaarista painovoimaa

3. AITOA POLITIIKKAJOHDONMUKAISUUTTA

Kehityspoliittisen toimikunnan asema lähellä ulkoministeriötä on hämärtänyt sen mandaattia. Siitä on tullut varsin kiinteä osa ns. virallisen kehityspolitiikan muotoilua ja toimeenpanoa. Tämä on johtanut rohkeiden ja kriittisten avauksien puuttumiseen ja liialliseen kiinnittymiseen kehityspoliittisen ohjelman seurantaan. Samalla politiikkajohdonmukaisuuden edistäminen on vaikeutunut kun KPT on liian lähellä ulkoministeriötä. KPT:n siirto esimerkiksi valtioneuvoston kanslian yhteyteen olisi yksi vaihtoehto korostaa koko valtioneuvoston näkökulmaa politiikkajohdonmukaisuuskysymyksissä. Myös KPT:n yhdistäminen Kestävän kehityksen toimikunnan kanssa toisi etäisyyttä ja samalla lisää painoarvoa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen Suomen näkökulmasta.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET	TOTEUTTAMISKELPOISUUS
<ul style="list-style-type: none"> • Poliittikkajohdonmukaisuuden edistäminen voisi helpottaa esim. VNK:n alaisuudessa • Rohkeampia ja kriittisempiä avauksia suhteessa ulkoministeriön kehityspolitiikan valmisteluun • Läheisempi yhteistyö tai yhdistyminen KEKE-toimikunnan kanssa olisi perusteltua YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden seurannassa ja Suomen linjausten laatimisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Valtioneuvoston kanslian kapasiteetti (vrt. uudet toiminnot) rajallinen • Muut kehityspolitiikkaa tukeva ekosysteemi puuttuu ("norsunluutorni") • Lähtyminen tai yhdistyminen KEKE-toimikunnan kanssa kaventaisi kehityspolitiikan agendaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Seuraava hallitus voi halutessaan tehdä sijoitus tai yhdistämispäätöksen • Huomattava, että myöskään nykyinen asema suhteessa ulkoasianministeriöön ei lähtökohtaisesti ole politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamisen este

Kuvio 14. Aitoa politiikkajohdonmukaisuutta.

4. KEHITYSPOLITIIKAN AJATUSHAUTOMO

Aito vaikuttamien kehityspolitiikkaan EU- tai globaalifoorumeilla vaatii tutkimustietoa ja uudenlaisia, innovatiivisia avauksia. Nykyisellään Suomi jää tässä toiminnassa "lapsipuolen" tai ainakin keskustelun seuraajan asemaan. Kehityspolitiikkaan erikoistuneet think tankit kuten brittiläinen ODI (Overseas Development Institute) kykenevät korkealaatuisella tutkimus- ja kehittämistoiminnallaan vaikuttamaan kansainväliseen keskusteluun ja samalla tukemaan maan hallitusta sen vaikuttamistyössä. Ei ole realistista ehdottaa, että Suomeen luotaisiin vastaava megainstituutti, mutta olemassa olevien yliopistojen ja tutkimuslaitosten verkoston kokoaminen yhteen kehityspolitiikan verkostoon voisi olla Suomen vastaus globaaleihin haasteisiin.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET	TOTEUTTAMISKELPOISUUS
<ul style="list-style-type: none"> • Think tank (yliopistojen ja tutkimuslaitosten verkosto) kykenisi hyvin suunnittelulla ja laadukkaalla tutkimustyöllä tukemaan valtioneuvostoa kehityspoliittisissa päätöksenteossa • Samalla Suomen painoarvo kansainvälisillä foorumeilla kasvaisi • UM:n lisäksi myös eduskunta hyötyisi ajan tasalla olevasta korkealaatuisesta policy-analysista 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkosto vaatisi vahvan koordinaattorin • Tutkimusagendan täytyisi olla päätöksentekoa palvelevaa ja tulevaisuussuuntautunutta ei perustutkimusta • Saattaisi johtaa myös etäännyntymiseen päätöksenteosta ja kehityspolitiikan valmisteluprosesseista. 	<ul style="list-style-type: none"> • On toteutettavissa esim. vahvistamalla KPT:n ja yliopistojen sekä tutkimuslaitosten yhteistyötä (esim. Ulkopoliittinen instituutti ja UNIPID-verkosto) • Panostaminen tutkimuslähtöiseen ajatushautomotyöhön edellyttäisi huomattavaa lisäresursointia.

Kuvio 15. Kehityspolitiikan ajatushautomo.

5. GLOBAALIASIOIDEN VERKOSTO

Team Global -verkoston organisatorisena esikuvana on Team Finland, jonka tehtävänä on edistää Suomen asiaa maailmalla joustavan ja asiakaslähtöisen verkoston kautta. Team Global -verkosto kokoaisi laaja-alaisesti suomalaiset toimijat (viranomaiset, järjestö ja yritykset) vastaamaan globaaleihin haasteisiin suomalaisesta näkökulmasta. Malli vahvistaisi politiikkajohdonmukaisuutta ja toisi sen piiriin myös järjestöt ja yritykset. Verkosto olisi nopealiikkeinen voisi oman erillisrahoituksen turvin käynnistää ennakkoluulottomia pilotteja ja kokeiluhankkeita – sellaisia, jotka eivät ole mahdollisia nykyisen kehitysyhteistyö- tai Finnfundin rahoituksen kautta. Toimintamallin kautta kyettäisiin luomaan myös uudenlaisia verkostoja kehitysmaiden kansalaisjärjestöjen ja yritysten kanssa. Suomen edustustot toimisivat maailmalla Team Globalin keskeisinä noodeina.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET	TOTEUTTAMISKELPOISUUS
<ul style="list-style-type: none"> Joustava ja ketterä toimija, joka kytkisi suomalaisia kehitysyhteistyötoimijoita globaaleihin verkostoihin Kykenisi käynnistämään ennakkoluulottomia pilotteja Voisi tehdä uudenlaisia avauksia ohi ”virallisen” kehityspolitiikan Toisi globaalikysymyksiä lähemmäs kansalaisia ja yrityksiä 	<ul style="list-style-type: none"> Vaatisi erillisen resursoinnin Vaatisi selkeän toimeenpanokoneiston ja Suomen edustustojen aktivoinnin (resurssikysymys) Vaikeus löytää koordinoivaa tahoja Suuri toimijakirjo aiheuttaisi transaktiokustannuksia Sisäänajovaihe veisi aikaa 	<ul style="list-style-type: none"> Haastava kokeilu, joka voisi parhaimmillaan synnyttää jotain aidosti uutta ja innostavaa

Kuvio 16. Globaaliasioiden verkosto

7. KEHITTÄMISSUOSITUKSET

Kehityspoliittinen toimikunta on osoittanut tarpeellisuutensa valtioneuvostotasoisena neuvoo-antavana elimenä, joka seuraa ja arvioi Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Sen keskeinen lisäarvo on ollut strategisten kehityspoliittisten kysymysten esille nostaminen ja tunnetuksi tekeminen eduskunnan, eri ministeriöiden keskuudessa sekä järjestöjen keskuudessa. Sen nykyiset resurssit ja valittu toimintamalli eivät kuitenkaan riitä kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden kriittiseen ja systemaattiseen seurantaan.

Toimikunta on niin ikään tehnyt arvokasta työtä politiikkajohdonmukaisuuden esillä pitämiseen mutta sen toimeenpanon varmistamiseen ja kattavaan koordinaatioon toimikunnan nykyinen mandaatti ja toimintamalli eivät anna mahdollisuuksia. Tulevaisuudessa vastaavaa elintä tarvitaan, mutta sen mandaatti ja toimintaedellytykset (ml. resurssit) on saatava paremmin kohtaamaan toisensa. Seuraavassa on esitetty joukko kehittämissuosituksia oletuksella, että vastaava toimielin nimitetään jatkossakin ja sen mandaatti on vaatimuudeltaan nykyisen kaltainen.

1. Kehityspoliittinen toimikunta tulisi jatkossa organisoida siten, että sen mandaattina olisi nykyistä pidemmälle menevä vastuu politiikkajohdonmukaisuuden edistämässä kehityspoliittisissa kysymyksissä. Tällöin tulisi pohtia toimikunnan sijoittamista valtioneuvoston kanslian alaisuuteen, jossa muutoinkin luodaan uusia rakenteita keskushallinnon politiikkojen ohjaukseen ja yhteensovittamiseen. Toisena vaihtoehtona on kehityspoliittisen toimikunnan ja kestävän kehityksen toimikunnan yhdistäminen tai yhteistyön merkittävä lisääminen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja niitä tukevien Suomen kansallisten linjausten tukemiseksi. Näiden vaihtoehtona tulisi harkita jotain muuta edellä esitettyä organisointimallia tai mallien hybridiä.

2. Uuden kehityspoliittisen toimikunnan tulisi ottaa nykyistä rohkeampi ja proaktiivisempi ote kehityspolitiikkaan ja tuoda kansalliseen keskusteluun uusia teemoja olemassa olevien hallituksen linjausten tueksi tai lisäksi. Tällainen toiminta vaatii tiiviimpää yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

3. Kehityspoliittisen toimikunnan työn vaikuttavuuden ja Suomen kansainvälisten sitoumusten (esim. 0,7 % BKTL-osuus) kannalta olisi tärkeää lisätä päätöksentekijöiden aktiivisuutta suhteessa toimikunnan työhön ja sen tavoitteiden edistämiseen. Ministerien ja kansanedustajien sekä poliittisten puolueiden tulisi jatkossa osallistua nykyistä aktiivisemmin yhdessä järjestöjen ja elinkeinoelämän edustajien kanssa käytävään keskusteluun Kehityspoliittisen toimikunnan luomalla foorumilla. Kehityspoliittinen toimikunta on johdonmukaisesti korostanut Suomen kansainvälisten sitoumusten noudattamisen tärkeyttä ja hallituksen asettaman BKTL-osuuden saavuttamista.

4. Kehityspoliittisen toimikunnan työskentelytapoja tulisi uudistaa innovaatioita ja oppimista paremmin tukevaan suuntaan. Täysistunto- ja valiokuntatyöskentelyjen rinnalle tulisi tuoda uudenlaista työpajatyöskentelyä ja hyödyntää sitä tukevia teknologisia ratkaisuja. Myös sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia tulisi hyödyntää nykyistä paremmin tiedon tehokkaamman välittämisen ja virtuaalisten oppimisympäristöjen muodossa. Tämä ei korvaa nykyisiä toimintatapoja mutta saattaa tuoda keskusteluun uusia yhteiskunnallisia toimijoita.

5. Toimikunnan tulisi jatkossa esittää nykyistä selvemmin myös vaihtoehtoja olemassa oleville kehityspoliittisille linjauksille, ohjelmille ja instrumenteille. Kehitysyhteistyömäärärahojen puolustamisen yhteydessä tulisi esittää myös rohkeita ehdotuksia resurssien uudelleen allokoinneille sekä nostaa keskusteluun mahdollisuuksia uudenlaisten rahoitusinstrumenttien käytöstä.

6. Kehityspoliittisen toimikunnan tulisi jatkossa tarjota nykyistä selkeämmin näyttöön perustuvia argumentteja ulkoministeriölle ja Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle vaihtoehtoisten kehityspoliittisten linjausten tueksi. Tässä työssä tulisi hyödyntää vaikutusten ennakoarviointia sekä ennakkointimenetelmiä.

7. Kehityspoliittisen toimikunnan työn yhteiskunnallista tunnettavuutta ja kiinnostavuutta tulisi lisätä. Nykyiset lausunnot, kannanotot, julkilausumat sekä vuosiarviot eivät saa riittävää huomiota. Tähän tulisi pyrkiä nykyistä ennakkoluulottomampien ja rohkeampien avausten kautta.

8. Toimikunnan tulisi jatkossa kriittisesti seurata ja arvioida omien suositusten toimeenpanoa ja vaikuttavuutta, nostaa avoimeen keskusteluun oman toiminnan rajoitteita ja reunaehtoja sekä hakea ratkaisuja näihin.

LÄHTEET

Doz, Yves & Kosonen, Mikko (2008): Fast Strategy: How strategic agility will help you stay ahead of the game. Wharton School Publishing. Wharton.

ECDPM (2013): Insights from Developments in National Policy Coherence for Development Systems: Key Cross Cutting Issues and Dilemmas. ECDPM Discussion Paper 144/2013.

Eskola, Kaisa (2007): Vaikuttaako Kepa. Suomalaisten päättäjien kokemuksia kehityspoliittisesta vaikuttamistyöstä. Kepan taustaselvitykset n:o 16. Kepa. Helsinki

Hallitusohjelmat 2003-2014.

Kehityspoliittiset ohjelmat 2003-2014.

Kehityspoliitiikan vuosiarviot 2003-2014.

Kehys ry (2013): Johdonmukaisuutta! Kehitystavoitteita tuettava kaikilla politiikanaloilla. Kehys ry, Tuokinprint. Helsinki

Ministry for Foreign Affairs (2013): Evaluation Manual. Ministry for Foreign Affairs. Edita. Helsinki.

Page, Scott (2011): Diversity and Complexity. Princeton University Press. Princeton.

Patton, Michael Q. (2011): Developmental Evaluation. Applying Complexity Concepts to Enhance Innovation and Use. The Guilford Press. New York.

OECD (2009): Building Blocks for Policy Coherence for Development. OECD. Paris.

OECD (2012): FINLAND. Development Assistance Committee (DAC) PEER REVIEW 2012. OECD. Paris.

Ulkoasiainministeriö (2011): Ulkoasiainministeriön evaluoinnin ohjesääntö. NORMI 4/2011 HEL8328-35

Williams, Bob & Hummelbrunner, Richard (2009): Systems Concepts in Action. A Practitioner's Toolkit. Stanford University Press. Stanford.

LIITTEET

LIITE 1. TEEMAHAASTATTELURUNKO

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN VAIKUTTAVUUSARVIOINTI

HAASTATTELIJA:

HAASTALTAVA:

NIMI:

ORGANISAATIO:

ASEMA:

HAASTATTELUN AJANKOHTA:

1. TAUSTA

1.1 Mikä on kosketuspintanne Kehityspoliittisen toimikuntaan?

1.2 Millä kausilla (2003-2007; 2007-2011; 2011-2015) olette suoraan tai välillisesti osallistunut KPT:n toimintaan?

1.3. Mikä on yleisarvionne Kehityspoliittisen toimikunnan tarpeellisuudesta ja lisäarvosta?

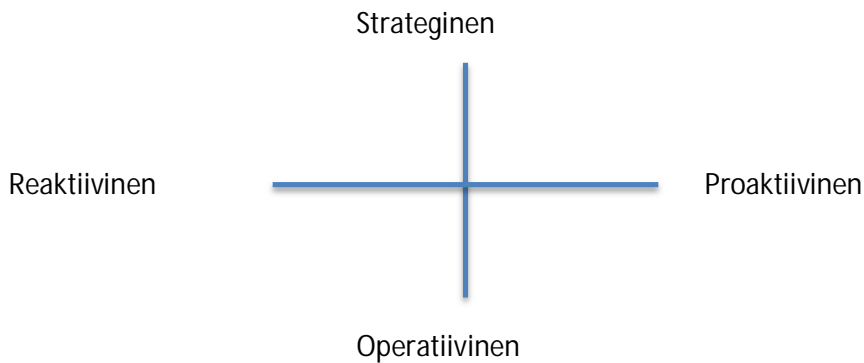
2. TOIMIKUNNAN TYÖN VAIKUTTAVUUS JA RELEVANSSI

2.1 Millaisia tavoiteltuja vaikutuksia toimikunnan työllä on ollut?

- Ovatko havaitut vaikutukset suoria vai välillisiä
- Millaisia mahdollisia ei-aiottuja vaikutuksia toiminnalla on ollut?
- Onko vaikuttavuus muuttunut toimikunnan eri kausien aikana? Miten?

2.2 Onko toimikunnan mandaatti oikein asetettu (Haastattelijan referoi mandaattia lyhyesti)? Jos ei, niin miten sitä tulisi tarkistaa?

2.3 Millaisena näette Kehityspoliittisen toimikunnan roolin eri kausilla. Laittakaa oheiseen nelikenttään kolme merkintää Kausi 1, Kausi 2 ja Kausi 3 sen mukaan kuinka strategisena/operatiivisena sekä reaktiivisena / proaktiivisena arvioitti KPT:n toiminnan sen eri kausilla.

3. TOIMIKUNNAN TYÖN TULOKSELLISUUS

3.1 Miten toimikunnalle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet sen työn kautta?

3.2 a) Mainitkaa kolme toimikunnan suurinta aikaansaannosta vuosina 2003-2014

3.2 b) Mitkä tekijät ovat edesauttaneet näiden aikaansaannosten syntymistä?

3.3 a) Mainitkaa kolme toimikunnan suurinta epäonnistumista vuosina 2003-2014

3.3 b) Mitkä tekijät ovat olleet syynä näihin epäonnistumisiin?

3.3 Kuinka politiikkajohdonmukaisuutta on käytännössä edistetty?

3.4 Miten arvioisitte Kehityspolitiikan tila –raportin ja muiden julkaisuiden laatua ja hyödynnettävyyttä?

4. TOIMIKUNNAN TYÖN TEHOKKUUS

4.1 Miten onnistuneena toimikunnan jäsenten ja asiantuntijajäsenten panosta, kompetenssia, roolia ja toimintaa voidaan pitää?

4.2 Miten tehokkaasti toimikunnan työ on organisoitu?

4.3 Millaisia vaihtoehtoisia organisointi- ja työskentelytapoja voitaisi soveltaa? Näiden vahvuudet, heikkoudet ja toteutettavuus.

5. TOIMIKUNNAN TYÖN TULOSTEN VAIKUTUSTEN KESTÄVYYS?

5.1 Millaiseksi arvioisitte toimikunnan tulosten ja vaikutusten kestävyyttä (so. mitä tuloksista jää jäljelle?)

5.2 Miten johdonmukaista ja kestävää toimikunnan työ on ollut yli kausien (2003-2014)?

5.3 Mitkä tekijät ovat vahvistaneet kestävyyttä tai olleet esteinä kestävien vaikutusten synnyttämiselle?

6. MUUT KYSYMYKSET

6.1 Kuinka toimikunnan työ on kohdistunut kehityspolitiikan päätöksenteon ja toimeenpanon eri vaiheisiin (agendan muotoutuminen, valmistelu, päätöksenteko, toimeenpano).

6.2 Millaisia epävirallisen (informaalinen) vaikuttamisen keinoja on käytetty?

6.3 Kuinka konsensuaalinen toimikunta on ollut linjauksissaan? Miten mahdolliset näkemuserot on kyetty sovittamaan?

6.4 a) Mainitkaa kolme asiakysymystä, joissa edustamanne organisaatio on vuosien 2003-2014 aikana ollut eniten samaa mieltä kehityspoliittisen toimikunnan linjausten kanssa.

6.4 b) ... ja kolme asiaa, joista organisaationne on ollut eniten eri mieltä toimikunnan kanssa.

6.5 Kuinka innovatiivisesti toimikunta on sosiaalista mediaa on hyödyntänyt neuvonta- ja vaikuttamistyössään?

6.6. Mitä muita terveisiä / kehittämissuhteita haluaisitte lähettää toimikunnalle?

LIITE 2. ARVIOINTIA VARTEN HAASTATELLUT HENKILÖT:

- 1) Gunvor Kronman, Hanasaari
- 2) Jouko Jääskeläinen, Eduskunta
- 3) Anne Sipiläinen, UM
- 4) Timo Oikkonen, UM
- 5) Pekka Puustinen, UM
- 6) Veli-Pekka Talvela, MMM
- 7) Timo Lappalainen, KEPA
- 8) Rilli Lappalainen, Kehys
- 9) Outi Ervasti, EK
- 10) Satu Vasamo-Koskinen, EK
- 11) Hannele Varsa, TANE
- 12) Sauli Rouhinen, YM/KEKE
- 13) Liisa Laakso, HY
- 14) Timo Voipio, UM
- 15) Aila Paloniemi
- 16) Maria Lohela, Eduskunta
- 17) Leena Pentikäinen, TEM
- 18) Jussi Toppila, TEM
- 19) Timo Palander, SY
- 20) Helena Laukko, YK-liitto
- 21) Tuuli Juurikkala, VM

Liite 3. Sähköinen kysely KPT:n jäsenille ja sidosryhmille

Kehityspoliittisen toimikunnan vaikuttavuusarviointi.

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN (KPT) VAIKUTTAVUUS
Kysely KPT:n jäsenille ja sidosryhmille

Arvoisa vastaanottaja,

Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) on valtioneuvoston asettama neuvoa-antava elin, joka seuraa ja arvioi Suomen toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla. Se arvioi myös kehitysyhteistyön laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Toimikunta on parlamentaarisesti ja yhteiskunnallisesti edustava.

Ulkoasiainministeriö on toukokuussa 2014 käynnistänyt Kehityspoliittisen toimikunnan kokonaisarvioinnin. Arvioinnin tarkoituksena on saada tietoa KPT:n toiminnan lisäarvosta ja vaikuttavuudesta sekä näkemyksiä toimikunnan työn kehittämiseen tulevaisuudessa. Tämä kysely on osa arviointiaineistoa.

Pyydämme teitä vastaamaan oheiseen kyselyyn 30.6.2014 mennessä. Kiitos panoksestanne jo etukäteen!

Lisätietoja kyselystä antaa arvioinnin tekijä Petri Uusikylä (Frisky & Anjoy Oy):
Sähköposti: petri.uusikyla@frisky.fi
Puhelin: + 358 40 5777 516

Ystävällisin terveisin,

Petri Uusikylä

Aloita kysely painamalla seuraava-painiketta.

Tausta 1

1.1 Mikä oli/on yhteytenne Kehityspoliittisen toimikuntaan (KPT) seuraavilla kausilla?

Valitse sopivin vaihtoehto:

	kaudella 2003-2007	kaudella 2007-2011	kaudella 2011-2015
Toimikunnan jäsen tai varajäsen:	☐	☐	☐
- puolueen edustaja	☐	☐	☐
- järjestön tai muun sidosryhmän edustaja	☐	☐	☐
- muu	☐	☐	☐
<hr/>			
Asiantuntijajäsen:	☐	☐	☐
- UM:n edustaja	☐	☐	☐
- muun hallinnonalan edustaja	☐	☐	☐
- muu	☐	☐	☐
<hr/>			
Seurasin toimikunnan työtä muussa roolissa, missä:	☐	☐	☐
- UM:n edustajana	☐	☐	☐
- muun hallinnonalan edustajana	☐	☐	☐
- puolueen edustajana	☐	☐	☐
- järjestön tai muun sidosryhmän edustajana	☐	☐	☐
- muu	☐	☐	☐
<hr/>			
En tunne toimikunnan työtä kyseisellä kaudella	☐	☐	☐
<hr/>			

KPT:n rooli

Seuraavassa on esitetty yleisiä väittämiä KPT roolista ja lisäarvosta? Mikäli olette olleet mukana useammalla kaudella vastatkaa väittämiin viimeisen kauden osalta ja arvioikaa kysymyspatterin alla olevassa avovastauskohdassa KPT:n toiminnan muutosta 2003-2014.

Valitse sopivin vaihtoehto:

	Täysin eri mieltä 1	2	3	4	5	6	Täysin samaa mieltä 7
1) KPT:lla on suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeä rooli kehityspoliittisten kysymysten esillä pitämisessä ja edistämässä.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2) KPT on kyennyt lisäämään kehityspoliittikan poliittista painoarvoa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3) KPT on onnistunut tuomaan kehityspoliittiseen keskusteluun toimijoita, jotka muutoin olisivat jääneet keskustelun ulkopuolelle.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4) KPT:n toiminnalla on vaikuttavuutta ja lisäarvoa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5) KPT on onnistunut nostamaan kehityspoliittiseen keskusteluun ajankohtaisia ja tärkeitä teemoja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6) KPT on kyennyt synnyttämään yhteisiä näkemyksiä kehityspoliittisista kysymyksistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7) KPT toimii proaktiivisesti (nostaa esiin uusia teemoja, tarjoaa uusia tarkastelukehikkoja ja näkökulmia, vaikuttaa kehityspoliittisen agendan muotoutumiseen jne.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8) KPT toimii reaktiivisesti (puuttuu teemoihin, jotka ovat jo agendalla, reagoi jo tehtyihin linjauksiin ja päätöksiin jne.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9) KPT:n näkökulma asioihin on pääasiassa strateginen (merkittävät globaalit ja kansalliset kysymykset, linjanvetoja jne.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10) KPT:n näkökulma on pääasiassa operatiivinen (yksittäisiä asiakysymyksiä, detaljien tarkastelua jne.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11) KPT:llä on ollut merkittävä rooli kehitysyhteistyömäärärahojen puolustamisessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12) KPT on omalla toiminnallaan onnistunut lisäämään kehityskysymyksiin ja -politiikkaan liittyvää ymmärrystä kansalaisten keskuudessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13) Poliittikkajohdonmukaisuus on kehittynyt myönteisesti vuosien 2003-2014 välisenä aikana	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14) KPT:llä on ollut merkittävä rooli poliittikkajohdonmukaisuuden edistämässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[]Arvioikaa lyhyesti KPT:n kehitystä toimikunnan roolin ja lisäarvon osalta vuosien 2003 ja 2014 välisenä aikana.

Vastauksesi:

Kouluarvosana

Millaisen kouluarvosanan (4-10) antaisitte Kehityspoliittiselle toimikunnalle ja sen sihteeristölle kolmella viimeisellä kaudella? Mikäli ette osaa arvioida toimikunnan tai sen sihteeristön roolia, niin jättäkää vaihtoehto tyhjäksi.

Alla olevasta linkistä voitte tarvittaessa tutustua KPT:n toiminnan tavoitteisiin:

<http://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/Public/default.aspx?nodeid=37672&contentlan=1&culture=fi-FI>

Kausi 1. 2003-2007 Kausi 2. 2007-2011 Kausi 3. 2011-2015

Toimikunta

Sihteeristö

KPT:n Toimintatavat

Seuraavassa on esitetty yleisiä väittämiä KPT:n toimintatavoista ja työskentelyn tehokkuudesta. Mikäli olette olleet mukana useammalla kaudella vastatkaa väittämiin viimeisen kauden osalta ja arvioikaa kysymyspatterin alla olevassa avovastauskohdassa KPT:n toiminnan muutosta 2003-2014.

Valitse sopivin vaihtoehto:

	Täysin eri mieltä 1	2	3	4	5	6	Täysin samaa mieltä 7
1) Toimikunta välittää uutta ja kiinnostavaa tietoa kehityspolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2) Toimikunta välittää kehityspolitiikkaan liittyvää tietoa selkeästi ja ymmärrettävästi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3) Toimikunta käsittelee kehityspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä tasapuolisesti ja eri näkökohdat huomioiden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4) Toimikunnan työskentelytavat ovat innovatiivisia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5) Toimikunnan järjestämät matkat ovat olleet kiinnostavia ja hyödyllisiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6) Toimikunnan sihteeristö työskentelee tehokkaasti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7) Koen, että omat näkemykseni / organisaationi näkemykset otetaan huomioon toimikunnan työssä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8) Edistän systemaattisesti kehityspolitiikkaan liittyviä asioita omassa puolueessani / organisaatiossani / verkostossani	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9) Toimikunnan puheenjohtajan työskentely on määrätietoista ja tehokasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10) KPT:n sihteeristön tulisi sijaita jossain muualla kuin ulkoasiainministeriössä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11) KPT ei tee liiaksi päällekkäistä toimintaa muiden kehityspolitiikkaa koordinoivien tahojen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12) Toimikunta on liikaa ulkoministeriöltä saatavan tiedon varassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[]Arvioikaa lyhyesti KPT:n kehitystä toimintatapojen osalta vuosien 2003 ja 2014 välisenä aikana.

Vastauksesi:

Luonnehdinnat

Mitkä seuraavista luonnehdinnoista kuvaavat mielestänne parhaiten Kehityspoliittista toimikuntaa?
(Voitte halutessanne valita useampia vaihtoehtoja)

Valitse kaikki jotka soveltuvat:

- 1) Keskustelukerho
- 2) Ajatushautomo
- 3) Ilmapuntari
- 4) Edunvalvoja
- 5) Komitea
- 6) Taistelukenttä
- 7) Verkosto
- 8) Konsensuksen rakentaja
- 9) Vahtikoira
- 10) Tiedotuskeskus
- 11) Muu, mikä:

Aikaansaannokset ja epäonnistumiset

Mainitkaa oman kokemuksenne pohjalta KPT:n kolme merkittävintä aikaansaannosta kausien 2003-2015 aikana ja perustelkaa kutakin lyhyesti.

Aikaansaannos Perustelu

- 1.
- 2.
- 3.

Mainitkaa oman kokemuksenne pohjalta KPT:n kolme merkittävintä epäonnistumista kausien 2003-2015 aikana ja perustelkaa kutakin lyhyesti.

Epäonnistuminen Perustelu

- 1.
- 2.
- 3.

Asiakokonaisuudet

Mainitkaa oman kokemuksenne pohjalta kolme asiakokonaisuutta tai -kysymystä, joita KPT:n tulisi jatkossa painottaa nykyistä enemmän.

Kirjoita vastauksesi tähän:

- 1.
- 2.
- 3.

Mainitkaa oman kokemuksenne pohjalta kolme asiakokonaisuutta tai -kysymystä, joiden käsittelyä KPT:n tulisi jatkossa painottaa nykyistä vähemmän tai luopua kokonaan.

Kirjoita vastauksesi tähän:

- 1.
- 2.
- 3.

Rooli post 2015

Millaisena näette KPT:n roolin post-2015 kaudella?

Valitse vain yksi seuraavista:

- 1) KPT:n tulisi jatkaa toimintaansa nykymuotoisena
- 2) KPT:n tulisi jatkaa toimintaansa, mutta sen mandaattia ja/tai toimintatapoja tulisi uudistaa.
- 3) KPT tulisi lakkauttaa
- 4) KPT:n toiminta voitaisi yhdistää johonkin toiseen toimielimeen (esim. Kestävän kehityksen toimikunta)
- 5) Muu tulevaisuusnäkökohta

Miten KPT:n mandaattia ja/tai toimintapoja tulisi uudistaa?

Vastaa tähän vain jos seuraavat ehdot täyttyvät:

Vastaus oli '2) KPT:n tulisi jatkaa toimintaansa, mutta sen mandaattia ja/tai toimintatapoja tulisi uudistaa.' kysymyksessä '13' (Millaisena näette KPT:n roolin post-2015 kaudella?)

Vastauksesi:

Mihin toiseen toimielimeen toiminta voitaisiin yhdistää?

Vastaa tähän vain jos seuraavat ehdot täyttyvät:

Vastaus oli '4) KPT:n toiminta voitaisi yhdistää johonkin toiseen toimielimeen (esim. Kestävän kehityksen toimikunta)' kysymyksessä '13' (Millaisena näette KPT:n roolin post-2015 kaudella?)

Vastauksesi:

Mikä on muu tulevaisuusnäkökohta?

Vastaa tähän vain jos seuraavat ehdot täyttyvät:

Vastaus oli '5) Muu tulevaisuusnäkökohta' kysymyksessä '13' (Millaisena näette KPT:n roolin post-2015 kaudella?)

Vastauksesi:

Ideat

Muita KPT:n toiminnan kehittämideoita tai terveisiä?

Vastauksesi:

Vastaajatiedot

Vastaajatiedot (käsitellään vastausten yhteydessä luottamuksellisesti)

Kirjoita vastauksesi tähän:

- Nimi:
- Organisaatio:
- Asema: